

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

Ἀρχισυντάκτης : **Ἀριστείδης Κ. Οἰκονόμος**

Διαγόρος παρ' ἅπασιν τοῖς ἐν Ἀθήναις Δικαστηρίοις,
Ὑφηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΤΟΜΟΣ 7^{ος} — ΕΤΟΣ 7^{ον}

1879 — 1880

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 41.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ—ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ—ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΚΑΡΠΩΣΙΣ ΓΑΙΩΝ.

Ἡ ἰδέα τοῦ μονοπωλίου συνδέεται πρὸς τὴν δύναμιν νὰ καρποῦται τις ἀποκλειστικῶς δεδομένην κατάστασιν εἴτε σχέσεων εἴτε πραγμάτων. Ὁ ἔχων π.χ. τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ καρποῦται ἀποκλειστικῶς τὴν συναλλακτικὴν σχέσιν ἐκείνου ὅστις παράγει τὸν καπνὸν καὶ ἐκείνου ὅστις τὸν καταναλίσκει· ὁ ἔχων τὸ μονοπώλιον τῶν φυσικῶν προτερημάτων, δι' ὧν τὸν ἐπροίκισεν ὁ θεῖος λόγος ἐν τῇ μεγάλῃ οἰκονομίᾳ τῆς φύσεως, καρποῦται ἀποκλειστικῶς τὰς σχέσεις τὰς ὁποίας συνδέει ἡ λειτουργία τῶν προτερημάτων τούτων ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

Δὲν πρέπει νὰ ἀπορήσωσιν οἱ φίλοι τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ τῆς γενικῆς ταύτης τοῦ φυσικοῦ μονοπωλίου ἰδέας. Εἶναι τοιαύτη ἡ ποικιλία τῶν δυνάμεων, τὰς ὁποίας διασπείρει ἡ χεὶρ τοῦ Δημιουργοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὥστε πᾶσα δύναμις ἐν τῷ φυσικῷ αὐτῆς κύκλῳ μονοπώλιόν τι ἀποτελεῖ δι' ἐκείνον ὅστις τὴν κατέχει. Ἡ λέξις «μονοπώλιον» δυνατόν νὰ ἡχῆ κακῶς ἢ ἀλήθεια ὁμῶς μένει. Καὶ ὁ ἔχων κρίσιν ὀξεῖαν ἔμπορος πωλεῖ τὴν ἱκανότητα του ταύτην (μετ' ἄλλων συντελεστικῶν) εἰς τὸ κοινὸν ἀντὶ ἑκατομμυρίων πολλάκις. Εἰς ὅλα τὰ στάδια τοῦ κοινωνικοῦ βίου παρατηρεῖ τις τὴν εἰκόνα ταύτην τοῦ φυσικοῦ μονοπωλίου.

Ἄλλ' ὁ σκοπὸς ἡμῶν εἶναι τὸ μονοπώλιον τὸ ὁποῖον ἀσκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς, ὑπὸ

τήν σημαίαν τῆς ιδιοκτησίας ἢ τοῦ ἐκ ταύτης συναλλάγματος, κατὰ τὸν τύπον τῆς μισθώσεως καὶ πάσης ἄλλης νομικῆς σχέσεως, ἣτις μεταφέρει ἐτέρῳ τὰ δικαιώματα τοῦ ιδιοκτήτου εἰς ἀποκλειστικὴν χρῆσιν τοῦ πράγματος αὐτοῦ. Ἐξ ὅλων τῶν μονοπωλίων, λέγει ὁ Rossi, τὸ σημαντικώτερον εἰς σπουδὴν εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τῆς ιδιοκτησίας τῆς γῆς. Τὰ πλεῖστα τῶν λοιπῶν μονοπωλίων εἶναι τὰ μὲν ἐκ φύσεως πρόσκαιρα, τὰ δὲ μικρᾶς σημασίας· εἶναι δὲ καὶ ἄλλα, τὰ τῆς κυβερνήσεως π. χ. τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ὑπάρχωσι καὶ νὰ μὴν ὑπάρχωσι.

Τὸ μονοπώλιον τῆς γῆς εἶναι διαρκές καὶ γενικόν, συνδεδεμένον μετὰ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων. Ὀνειροπολήσατε, ὅσον θέλετε, τὴν ἰσότητά τῶν κλήρων τῆς γῆς ἢ τὴν κοινοκτημοσύνην ὅλων τῶν ἀκινήτων αὐτῆς, καταστρέψατε τὴν ἰδιαιτέραν ιδιοκτησίαν μὴ ἀναγνωρίζοντες εἰμὴ ἓνα μόνον ιδιοκτήτην, τὸν γενικὸν ἢτοι συνεταιρισμόν: θὰ δυνηθῆτε ἄραγε νὰ ἀφαιρέσητε ἐκ τῆς γῆς τὰς οἰκονομικὰς αὐτῆς ιδιότητάς; θὰ καταστήσητε ἄραγε αὐτὴν παραγωγικὸν ὄργανον διάφορον ἐκείνου τοῦ ὁποῖου ἠθέλησε νὰ δώσῃ ἡμῖν ἡ φύσις; ἢ ἔκτασίς της θὰ γείνη ἄρα γέ ποτε ἀπεριόριστος, ἢ συγκρότησίς της ὁμογενής, ἢ παραγωγικότης της ὁμοία, τὸ καλλιεργητὸν αὐτῆς εὐκόλον ἐπίσης;

Ἐὰν ὅλα τὰ μονοπώλια ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐθέως, οὐδὲν παράγει ἀποτελέσματα σημαντικώτερα καί, δυνατόν εἰπεῖν, μᾶλλον ἰδιάζοντα τοῦ φυσικοῦ μονοπωλίου τῆς γῆς. Πολλοὶ οἰκονομολόγοι καθυστέρησαν εἰς τὴν βαθεῖαν τῆς παρατηρήσεως ταύτης μελέτην, καὶ αἱ θεωρίαι τῶν πολλῶν ἔχνη φέρουσιν ἀξιοκατακρίτου ἀμελείας περὶ τὴν ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Μάλθου καὶ τοῦ Ρικάρδου ὠφέλειαν.

Εἶπον τινὲς ὅτι ἡ γῆ εἶναι μηχανὴ καὶ ἐθεμελίωσαν πλῆθος συλλογισμῶν ἐπὶ τῆς συγκρίσεως ταύτης. Ἄς δεχθῶμεν, ἔστω, τὴν μεταφορὰν μεταξὺ τῆς μηχανῆς καὶ τῆς

γῆς ὑπάρχουσιν ἰκαναὶ ὁμοιότητες, ἵνα μὴ ἡ σύγκρισις ἀποβαίνη ἀθαιρέτος, ὑπὸ ἓνα ὅμως ὄρον, τῆς μὴ παραγωγίσεως τῶν ἀνομοιοτήτων. Ἡ γῆ εἶναι μηχανὴ, ἀλλὰ μηχανὴ ἔχουσα ἰδιαιτέρας ιδιότητάς, αἱ ὁποῖαι τὴν διακρίνουσιν ἀπὸ πάσης ἄλλης μηχανῆς. Ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ἡ γῆ εἶναι ἄθροισμα μηχανῶν κατὰ πολὺ ἀνίσων δυνάμεων. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι μεταξὺ γῆς καὶ γῆς ὑφίσταται μεγάλη διαφορά.

Ἡ ποικιλία αὕτη ἐξαρτᾶται κατὰ πρῶτον λόγον ἐκ τῶν φυσικῶν ποιότητων τοῦ ἐδάφους. Δέκα στρέμματα παχείας καὶ εὐφόρου γῆς κατὰ πολὺ διαφέρουσι δέκα στρεμμάτων γῆς πετρώδους καὶ ἀγόνου. Δύνανται αἱ γαῖαι νὰ καταταχθῶσιν εἰς διαφόρους κλάσεις καὶ νὰ διαιρεθῶσιν εἰς πρώτην, δευτέραν, τρίτην καὶ τετάρτην ποιότητα. Ἡ κατάταξις αὕτη χρησιμεύει διὰ τὰς ἐπὶ τῶν γαιῶν ἐνεργείας καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἐγγείου φόρου, εἶναι δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον αὐστηρὰ κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἀκριβείας, ἣτις εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὸν προτιθέμενον σκοπὸν. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ἐπόψεως ταύτης, δέκα στρέμματα γῆς περίξ μεγάλης πόλεως καὶ δέκα στρέμματα γῆς ἐν μέσῳ παραμελημένης ἐπαρχίας μακρὰν παντὸς μεγάλου κέντρου καταναλώσεως καὶ ὅλων τῶν εὐκόλων τῆς μετακομίσεως μέσων, δὲν εἶναι δύο μηχαναὶ ἴσης δυνάμεως καὶ ἂν ὑποθεθῇ ὅτι ἔχουσι τὴν αὐτὴν γονιμότητα. Τοιοῦτοτρόπως πρῶτος οὐσιώδης χαρακτήρ εἶναι ὅτι ἡ γῆ πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἄθροισμα μηχανῶν πολὺ διαφόρων καὶ πολὺ ἀνίσων δυνάμεων.

Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερος χαρακτήρ, οὐχ' ἥττον σημαντικός, πρὸς σπουδὴν. Πέραν ὀρίου τινός, ὅσον πολλαπλασιάζετε τὰ κεφάλαια καὶ τὰς ἐργασίας εἰς καλλιέργειαν τῆς αὐτῆς γῆς, τόσον ἀναλόγως ἀπολαμβάνετε ὀλιγώτερον εἰσόδημα. Ἐκατὸν στρέμματα γονιμοτάτης γῆς, μόλις ἀνακινούμενα διὰ τῆς ἀκρας ράβδου, θὰ δώσωσι ἐν τούτοις εἰσόδημά τι· ἀλλὰ μεταχειρίζεσθε τὴν ἀξίνην καὶ θὰ

ἀποκτήσετε εισόδημα ἀφθονώτερον· μεταβαίνετε ἀπὸ τῆς ἀξίνης εἰς τὸ ἄροτρον, εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν γεωργίαν, καὶ θὰ αὐξήσητε ἀκόμη τὸ καθαρὸν εισόδημα. Ἀλλὰ ἅμα διαβῆτις ὀρίον τι, ἐὰν διὰ τῆς χρήσεως κεφαλαίου καὶ ἐργασίας ὡς δέκα ἀποκτᾷ εισόδημα ὡς εἴκοσιν, εἰσάγων εἰς τὴν αὐτὴν γῆν κεφάλαιον καὶ ἐργασίαν ὡς εἴκοσι, δὲν θέλει ἀποκτήσει εισόδημα διπλάσιον τοῦ εἰρημένου. Ἡ δευτέρα προσθήκη κεφαλαίου καὶ ἐργασίας δὲν θὰ παραγάγῃ ἴσως εἰμὴ δέκα· τρίτη δὲ ὁμοία προσθήκη δὲν θὰ παραγάγῃ εἰμὴ τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον πρὸς ἱκανοποίησιν μόνης ἑαυτῆς εισόδημα· ὑποτιθεμένου δὲ ὅτι προστίθενται καὶ ἄλλα κεφάλαια καὶ ἄλλα ἐπὶ τῆς αὐτῆς γῆς ἐργασίαι, θὰ ἀπολεσθῆ ἡ ἀξία αὐτῶν.

Ἰδού ὁ θεμελιώδης χαρακτήρ τοῦ εἶδους τούτου τῆς παραγωγῆς. Ἀπ' ἐναντίας ἡ κυρίως εἰπεῖν μηχανή, ἐνόσω δύναται νὰ ἐργάζεται, δίδει εισόδημα πάντοτε ἀνάλογον. Ἐὰν εἶναι ἐφικτὸν νὰ μεταχειρισθῆ τις τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ εἰς εἴκοσιν ὑφαντικὰ ἐργαλεῖα ἀντὶ δέκα, ἕκαστον τοιοῦτον ἐργαλεῖον θὰ δώσῃ τὸ αὐτὸ εισόδημα καὶ τὰ εἴκοσι ἐργαλεῖα θὰ δώσωσι διπλάσιον τῶν δέκα. Δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ ἐπὶ τῆς καλλιέργειας τῆς γῆς· πολλοὶ γεωργοὶ τὸ ἀγνοοῦσι καὶ πολλοὶ ἐντεῦθεν καταστρέφονται, μὴ κύπτοντες εἰς τὴν βάσιν τῆς γεωργικῆς λογιστικότητος.

Ὅπως ἡ γεωργικὴ λογιστικότης διαφωτίζει τὸν γεωργὸν ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τὰς ὁποίας συνετέλεσεν οὗτος καὶ θέλει συντελέσει, ἀπαραίτητος εἶναι ἡ μετὰ πραιοχῆς διάκρισις τῶν διαφόρων τῆς γῆς ποιοτήτων, ἢ χρήσις αὐτῶν ὡς μηχανῶν διαφόρου δυνάμεως, καὶ ἡ μὴ σύγχυσις τοῦ εισοδήματος τῆς καλῆς γῆς μετὰ τοῦ εισοδήματος τῆς κακῆς. Ὁ καλλιεργῶν γαιοκτησίαν τινά, χωρὶς νὰ διακρίνῃ τὰς διαφορὰς ἐν ταύτῃ ποιότητος, ὁ κράτῶν μίαν δι' ὅλας λογιστικὴν, ἐν ἣ συγχέονται αἱ δαπάναι καὶ τὰ εισοδήματα ὅλων τῶν ποιοτήτων τῆς γαιοκτησίας, πρέχει

τὸν πιθανὸν κίνδυνον νὰ πλανηθῆ, νομίζων ὅτι ἐκάστη τῶν μερίδων αὐτῆς παρέχει καθαρὸν εισόδημα. Θὰ ἦτο προτιμώτερον ὅμως, ἀντὶ νὰ καλλιεργῆ ἑκατὸν στρέμματα γῆς, νὰ περιορισθῆ εἰς πεντήκοντα καὶ δι' ὀλιγωτέρας δαπάνης νὰ πορίζηται ἐκ τούτων σημαντικώτερον εισόδημα.

Πρὸς διατήρησιν ὀρθῆς λογιστικότητος δὲν ἀρκεῖ ἡ διάκρισις τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς γῆς, πρέπει ἐπίσης νὰ ὑπολογίζηται ἰδιαιτέρως τὸ δαπανώμενον κεφάλαιον. Ἐὰν δελεαζόμενος ὁ γεωργὸς ὑπὸ τῶν ἀγοραίων τιμῶν ἢ ἐπιθυμῶν νὰ μεταχειρισθῆ νέον κεφάλαιον διπλασιάζῃ τὴν καλλιεργουμένην ὑπ' αὐτοῦ ἑκτασιν γῆς, πρέπει νὰ ἀνοίξῃ ἰδιαιτέρον λ)σμὸν διὰ τὴν προσθήκην ταύτην τῆς καλλιέργειας, ἄνευ τοῦ ὁποίου θὰ συμβῆ ὅ,τι παρετηρήθη ἐπὶ δύο μερίδων γῆς διαφόρων ποιοτήτων. Τὰ κέρδη τῆς πρώτης καλλιέργειας θὰ συγχυσθῶσι μετὰ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς δευτέρας, θὰ πιστεῦῃ δὲ ὁ γεωργὸς ὅτι ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν δύο καλλιεργουμένων νῦν ὑπ' αὐτοῦ ἑκτάσεων κερδαίνει, ἐνῶ ἡ δευτέρα δύναται νὰ παρέχῃ ζημίαν, σύμφηφιζομένην ἀπλῶς ἐκ τῶν κερδῶν τῆς πρώτης.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἀποδεικνύουσι μέχρι ποίου βαθμοῦ ἡ φύσις διέχυσε τὴν ποικιλίαν τῆς παραγωγικῆς δυνάμεως ἐπὶ τῶν διαφόρων μερίδων τῆς γῆς καὶ κατὰ πόσον ἐντεῦθεν οἱ διαθέτοντες τὰς καλλιτέρας μερίδας ἀσκοῦσιν εἰδὸς τι μονοπωλίου ἀπέναντι τῶν κατεχόντων τὰς χειροτέρας. Ἡ ἐποψὶς τοῦ προνομίου ἀπέναντι ἐκείνων οἵτινες δὲν κατέχουσι διόλου γαίας, φέρει τὴν συζήτησιν ἐπὶ ἑτέρου πεδίου, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι σκοπὸς τῆς προκειμένης μελέτης, διατελοῦν ὑπὸ τὴν κοινωνικὴν τῆς ἰδιοκτησίας ἐξουσίαν ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτης ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς ἀνθρωπότητος ἀποστολῇ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» ἀπὸ τοῦ παρελθόντος θέρους μελέτας τινὰς σχετιζομένας πρὸς τὴν οἰκονομικὴν τοῦ ἡμετέρου τόπου κατάστασιν. Ὁ μεσολάβησας ἔκτοτε χρόνος τὰς ἐπεκύρωσεν ἔτι μᾶλλον. Ἐὰν δὲ ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσι χρήσιμοι καὶ νὰ ὠφελήσωσι κατὰ τι εἰς τὰς σκέψεις τῶν συνελθόντων ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους, θὰ ἤμην τῷ ὄντι εὐτυχής. Ἴδου ὁ λόγος δι' ὃν ὀφείλω χάριτας εἰς τὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιθεώρησιν διὰ τὴν φιλοξενίαν τῶν στοχασμῶν μου τούτων. Εἶναι οἱ ἑξῆς :

Α'.—Προτείνεται ἡ ἐπιβολὴ νέων φόρων πρὸς τοὺς ἤδη ἐκτινομένους.

Ὁ φόρος, κατὰ γενικὸν κανόνα, θεωρεῖται συνεισφορά τοῦ πολίτου πρὸς τὴν πολιτείαν, ἀναλαμβάνουσαν ἀντι τούτου τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκτελῇ τὰ γενικὰ ἔργα, ὅσα ὑπερβαίνουν τὰς δυνάμεις τῶν ἀτόμων, ἐπὶ κοινῇ ὠφελείᾳ. Ἀπολύτως λοιπὸν ὀφείλει νὰ περιορίζηται ἐντὸς προωρισμένου σκοποῦ, νὰ ἐπιβαρύνῃ ἐν μέτρῳ ἀναλόγῳ τὴν καθαρὰν πρόσοδον καὶ οὐδέποτε νὰ ἐγγίξῃ τὰ παραγωγικὰ κεφάλαια, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἀνάπτυξιν μέγα ἔχει συμφέρον ἡ πολιτεία νὰ συντελῇ, ὡς μεριδιοῦχος τῆς προσόδου. Ὄταν ὁ φόρος ἐξέρχηται τοῦ ἐκτεθέντος κανόνα καὶ ἀυθαίρετως λαμβάνῃ ὅσον θέλει ἐκ τῆς προσόδου ἢ καὶ ἐκ τοῦ κεφαλαίου ἀκόμη, δὲν ἐξετάζει πολλὰς τοπικὰς καὶ καιρικὰς περιστάσεις, αἵτινες οὐσιωδῶς ἐλαττόνουν συχνότατα τὴν παραγωγὴν, τὰ κεφάλαια δὲ τότε τρέπονται εἰς συμφερωτέρας ἐπιχειρήσεις, ἐλλείπει δὲ τούτων αἱ παραγωγικαὶ πηγαὶ ἀποξηραίνονται

καὶ οἱ παραγωγεῖς δυστυχοῦσιν. Ἡ ἀσύνητος λοιπὸν καὶ αὐθαίρετος αὐξήσις τῶν φόρων, συνεπάγουσα πρὸς τοῖς ρηθείσι καὶ τὸ πρὸς τὴν κατάχρησιν συμφέρον, μειώνει ἀντὶ ν' αὐξήσῃ τὰ εἰσοδήματα τοῦ δημοσίου.—Παρ' ἡμῖν οἱ ἄμεσοι φόροι κανονίζονται ἐπὶ ἀναλογίας ἐνὸς πρὸς δέκα τῆς ἀκαθάριστου παραγωγῆς προσθέτομεν τοὺς ἐκτάκτους φόρους τοῦ 1877, τοὺς δημοτικούς, τοὺς τῆς ὁδοποιίας, τῆς ἀγροφυλακῆς κλπ. καὶ, ἐν εὐτυχίᾳ, εὐρίσκουμεν τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης παραγωγῆς ἐξαντλούμενον οὕτω. Ἐὐπολοῦμεν ἕτερον ἥμισυ οὐδέποτε ἀρκεῖ εἰς τὰ ἐξόδα τῆς καλλιέργειας, τῆς συγκομιδῆς κλπ. Καθ' ὃν τρόπον σήμερον λοιπὸν φορολογούμεν, λαμβάνομεν οὐχὶ ἐκ τῆς καθαρᾶς προσόδου, ἀλλ' ἐκ τῶν παραγωγικῶν κεφαλαίων μέρος. Διανοούμενοι δὲ νέαν προσθήκην φόρων, καθαρῶς ζητοῦμεν νὰ ἀφαιρέσωμεν τὰ κεφάλαια ἀπὸ πᾶσαν ἐγγεῖον ἐπιχείρησιν καὶ νὰ στερηθῶμεν συνεπῶς τοῦ ἐκ ταύτης ἐσόδου τοῦ δημοσίου

Ἐπὶ τῆς ἐμμέσου φορολογίας, ἥτις παρ' ἡμῖν ἐπιβαρύνει πάντας, διότι ὅλα τὰ εἰς τὸν βίον χρήσιμα μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου ἐξώθεν λαμβάνομεν, ὁ ὅρος οὗτος φθάνει τὰ εἴκοσι ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν τῆς συμπίπτου ἀξίας τῶν πραγμάτων· ἂν εἰς ταύτην προσθέσωμεν τοὺς ἐκτάκτους φόρους τοῦ 1877, τοὺς δημοτικούς, τοὺς λιμενικούς, τὴν ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας διαφορὰν τοῦ νομισματός, εὐρίσκουμεν ὅτι τὰ ἐξώθεν εἰσαγόμενα ἀντικείμενα, ἐπιβαρυνόμενα μετ' ἴσην τῆς ἀρχικῆς τῶν ἀξίας φορολογίαν, καθιστῶσι τὸν παρ' ἡμῖν βίον διπλασίως ἀκριβώτερον παρ' ἀλλαγῆς. Ἡ περίστασις αὕτη προστιθεμένη εἰς τὰς ἄλλας ἐλλείψεις μας δὲν εἶναι βέβαια εὐνοϊκὴ εἰς τὸ νὰ κρατήσῃ τοὺς κατοίκους τοῦ τόπου, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ ἐλκύσῃ νέους, ὅταν μάλιστα τὰ μεγάλα βάρη ὅσα προσφέρονται εἰς τὴν πολιτείαν κατ' ἐλάχιστον ὑπὲρ αὐτῆς διατιθέμενα, χρησιμεύουν ἐξ ἐναντίας εἰς συντήρησιν κακῆς διοικήσεως, ἀδίκου δικαιοσύνης, καὶ πολιτικῆς ἐν γένει ἐξαχρειώσεως.

Χρησιμώτατον μάθημα εἰς τοὺς μελετῶντας τὰ περὶ φορολογίας, δίδουν οἱ δημοσιευθέντες πρὸ μικροῦ εἰς τὴν ἐπίσημον ἐφημερίδα (ἀριθ. 48) πίνακες τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων τῆς ἁ. πενταμηνίας τοῦ τρέχοντος ἔτους. Κατ' αὐτοὺς εἰσπράχθησαν τέλη εἰσαγωγῆς τέσσαρα καὶ ἡμισυ ἑκατομμύρια, δηλαδὴ ἐπληρώθησαν εἰς ξένα ἐμπορεύματα, τρόφιμα κλπ. περὶ τὰ ἐξήκοντα ἑκατομμύρια· ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἐξαγωγὴν εἰσπράχθησαν μόνον τετρακόσαιο τριάκοντα χιλιάδες ἢτοι ἐλήφθησαν ἀπὸ τὰ προϊόντά μας τέσσαρα καὶ ἡμισυ μόλις ἑκατομμύρια. Τὰ ἐλλείποντα ποῖος συνεπλήρωσε; Τὰ πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν χρέη, αἱ ἐξῶθεν ἐκτελούμεναι ἐργασίαι, τὸ ναυτικόν, καὶ οἱ προσερχόμενοι νέσι κάτοικοι. Εἰς τόπον λοιπὸν τοῦ ὁποίου ἡ δημοσία πίστις ἐλάχιστα ἀξίζει, ἡ ἀτομικὴ δραστηριότης προσκόπτει κατὰ πολλῶν δυσκολιῶν καὶ πιέζεται ἀπὸ ὑπέρογκον φορολογίαν, εἶναι δυνατόν νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ ἢ ἐπιφαινομένη ἰσορροπία; Αἱ ἐλπίδες καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς πρὸς τὴν ἐκκρεμῆ ἐξωτερικὴν ὑπόθεσιν κρατοῦσι τὰ πάντα καὶ τοὺς πάντας ἐν ἐπιφυλάξει. Μετὰ τὴν λήξιν ὁμῶς τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, ὅτε ἕκαστος θὰ περιμαζευθῇ εἰς τὰ ἴδια, ὄχι νέους, ἀλλ' οὔτε τοὺς ἤδη ἐπιβεβλημένους φόρους θὰ δυνηθῶμεν νὰ πληρώσωμεν ἡσύχως, διότι τότε ἕκαστος ἐν ψυχρῷ αἵματι θὰ ἐπιμένῃ θετικῶς εἰς ὅ,τι συμφέρον, ὅ,τι ὀρθόν, ὅ,τι δίκαιον.

Ὁ σπουδάζων τὰ τῆς φορολογίας, ἂν μάλιστα ἔχῃ τὴν εὐτυχίαν νὰ μὴ ζῆ ἐν ἐπαρχίᾳ καὶ νὰ μὴν ὑπόκειται εἰς ἀμέσους φόρους, ὀφείλει πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ συμβουλευθῇ τὸν χωρικόν, νὰ μελετήσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ ἐν γένει καὶ τὴν θέσιν τοῦ ὡς φορολογουμένου ἀπέναντι τοῦ φορολογοῦντος, νὰ ἐξετάσῃ τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ἐπὶ μίαν τοῦλάχιστον ὀκταετίας, καὶ ν' ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ τοῦ χωρικοῦ ὁποίαν ἰδέαν ἔχει περὶ φόρου. Τότε καὶ μόνον θὰ πεισθῇ ὅτι τὸ συζητεῖν περὶ φορολογίας ἐν Ἑλλάδι, δὲν εἶναι κοινὸν καὶ εὐχολον ἔργον, τὸ δὲ ἐπιπολαίως

περὶ τούτου ἀποφαίνεσθαι λίαν ἐπικίνδυνον καὶ τολμηρὸν.

Β'.—Προβάλλεται ὡς μέσον θεραπευτικὸν τῆς νοσοῦσης οἰκονομικῆς καταστάσεώς μας ἡ μεγάλη ἐλάττωσις τῶν τόκων τῶν δανείων!

Σωτήριον τὸ μέτρον καὶ ἐπικερδέστατον· ἀλλὰ πῶς νὰ ἐπιτευχθῇ; Ἄλλὰ καὶ τὸ θαῦμα αὐτὸ ἂν ἦτον ἐφικτόν, ἀδύνατον καὶ οἱ ἐξορκισμοὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου νὰ ἀποδιώξουν ἀπὸ τὰς κεφαλὰς μας τὰ δαιμόνια τῆς ἀσωτείας, τῆς παραλυσίας μεθ' ἧς διαχειριζόμεθα τὰ δημόσια. Δὲν ἀνατρέχομεν εἰς τὴν ἐπὶ Κυβερνήτου οἰκονομικὴν κατάστασιν μας, οὔτε εἰς τὴν ἐπὶ τῆς πρώτης βασιλείας. Ἐρχόμεθα εἰς τὰ 1864 ἢ 1865 ὅτε εἶχομεν προϋπολογισμὸν ἐπαρκῆ εἴκοσι τεσσάρων ἑκατομμυρίων καὶ δάνειον νέον τὸ τῶν 6,000,000. Ἐκτοτε ἐφορτώθημεν δάνεια ἑκατὸν τεσσαράκοντα σωστὰ ἑκατομμύρια, ἐφάγομεν τὰς τοῦ δημοσίου μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια ἀπὸ τοὺς ἐλαιῶνας καὶ τὰ ἐθνικὰ κτήματα, ἐπέβαλομεν διπλασίους φόρους καὶ ἀνεβιβάσαμεν τὰ ἐνιαύσια δημόσια ἔσοδα εἰς τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια, καὶ χωρὶς νὰ ἔχωμεν στρατόν, ναυτικόν, ὑπαλληλίαν (διότι αὐτὰ εἶναι αἱ δαπάναι μας), πλειότερα ἢ καλλίτερα, ἔχομεν πάλιν ἔλλειμμα δεκαπέντε ἑκατομμύρια. Τί σᾶς ὠφελοῦν λοιπὸν οἱ νέοι φόροι καὶ ἡ ἐλάττωσις τῶν τόκων; Μὲ τὸν προϋπολογισμὸν τὸν ὁποῖον στερεοτύπως καταστρόνομεν καὶ ἐκτελοῦμεν, οὔτε τῆς Ἀγγλίας τὰ εἰσοδήματα ἂν λάβωμεν, θὰ φέρωμεν ποτὲ ἰσοζύγιον.

Γ'.—Καὶ τὸ τελευταῖον καταφύγιον τῶν παραλελυμένων, ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῆς μόνης ὑπολειπομένης ἀκινήτου κτήσεως τοῦ ἔθνους, τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων, προτείνεται ὡς μέσον προλαϊμβάνον τὸ ναυάγιον ἐν ᾧ κλυδονίζομεθα.

Δὲν εἴμεθα τῆς γνώμης, ἣν ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι ὑπεστήριξαν πολλάκις, ὅτι δηλαδὴ οἱ εὐσεβεῖς προπάτορές μας ἀφιέρωσαν τὴν περιουσίαν τῶν

εις τὰς Μονὰς, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἐντρυφῶσι καὶ ἀσωτεύωσιν ἐν αὐταῖς χίλιοι καλόγηροι ἀέργως παχυνόμενοι καὶ νὰ ἀποζῶσιν οἱ περὶ καὶ ὑπ' αὐτοὺς ἐκ τῶν ἱερῶν ἐξ ἐναντίας πρεσβεύομεν, ὅτι ἡ μοναστηριακὴ περιουσία ἀνήκει εἰς τὸ ἔθνος, καὶ δύναται νὰ χρησιμοποιοῦται ὑπὲρ αὐτοῦ, λαμβάνοντος τὴν εὐθύνην νὰ ἐκτελῇ τὰς ἐντολάς τῶν ἀφιερωτῶν· ἀλλὰ, ὅπως ἀνωτέρω εἶπομεν, εἰς τί δύναται νὰ ὠφελήσῃ εἴτε ἡ πρόσοδος εἴτε καὶ ὀλόκληρος ἡ ἀξία τῶν, ἐν ὄσῳ οἰκονομικῶς διοικούμεθα ὅπως σήμερον; Ἐχομεν νωπὸν τὸ γεγονός τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν ἐλαιῶνων, ἀμπελώνων, μύλων, οἰκοπέδων, γαιῶν κλπ. ἀπὸ τῶν ὁποίων τὴν ἐκποίησιν ἐλάβομεν ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια. Ποῦ εἶναι τὰ ἔχνη τοσοῦτου πλούτου; Γυὰλιά καρφιά τὰ ἕκαμον τὰ ἐντάλματα τῶν ἐκτάκτων, τῶν βοηθειῶν, τῶν ἀμοιβῶν κλπ. τὰ δὲ χρέη μένουσιν χρέη, καὶ οἱ φόροι κατ' ἔτος ἀξανόμενοι. Πρὶν ἢ λοιπὸν σωφρονήσωμεν καὶ κανονίσωμεν τὰ οἰκονομικά μας ὡς ὁ φρόνιμος οἰκοκύριος, οὔτε τὰ καλογηρικὰ κτήματα οὔτε οἱ καλόγηροι αὐτοὶ πωλούμενοι δὲν χρησιμεύουν. Ὁ καιρὸς δὲ τῆς σωφροσύνης δὲν θὰ βραδύνη ἐπὶ πολὺ· ἔφθασεν ὁ κόμβος εἰς τὸ κτένι· ἡ πτωχεῖα μᾶς περιέζωσε πανταχόθεν, χωρὶς δὲ νὰ θέλωμεν νὰ σκεφθῶμεν περὶ αὐτοσωτηρίας. Θὰ φέρωμεν καταστροφάς, ἐκ τῆς ἀνάγκης πιεζόμενοι, καὶ θὰ δοκιμάσωμεν στενοχωρίας! ἀλλὰ ἡ δυστυχία θὰ μᾶς διδάξῃ, θὰ μᾶς σωφρονίσῃ.

Ἐπειδὴ συνήθως περὶ τῶν ξένων πάντοτε ψιτακκίζομεν, θὰ μᾶς γίνῃ ἴσως ἡ παρατήρησις ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἀναλογία τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι μεγαλητέρα. Ναι, λέγομεν· ἀλλὰ πρῶτον, ἀν λάβωμεν συγκριτικῶς μόνον τὴν κατ' ἰδίαν ἀναλογίαν τοῦ κυρίως φόρου, εὐρίσκομεν αὐτὴν βαρυτέραν παρ' ἡμῖν. Δεύτερον, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, οἱ φόροι ἐν Γαλλίᾳ ἐπιβαρύνουσι τοὺς ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης συντρέχοντας καταναλωτὰς καὶ τὰ προϊόντα τῆς τελειοποιημένης γαλλικῆς βιομηχανίας πανταχοῦ προτιμώ-

μενα ἐπιβαρύνονται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μὲ τοὺς ἐγχωρίους φόρους, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ προϊόντα τῆς γαλλικῆς γῆς, ἐξωθι καταναλισκόμενα, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν παραγωγὴν τοὺς καταβληθέντας φόρους. Τρίτον, ἐν Γαλλίᾳ καὶ πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ὁ πολίτης πάσης τάξεως ἀνταμείβεται διὰ τοὺς φόρους ὅσους καταβάλλει, ὁ γεωργὸς ἀπολαμβάνει πλήρη ἀσφάλειαν, ἔχει συγκοινωνίαν καὶ μέχρι τοῦ ἀγροῦ του ἀκόμη κανονικὴν, εὐκολύνουσαν τὰς ἐργασίας καὶ τὴν κίνησιν τῶν προϊόντων του, ὁ βιομηχάνος, ὁ ἔμπορος, ἀπολαμβάνει πᾶσαν εὐκολίαν, τάξιν, δικαιοσύνην τελείαν, εὐρίσκει ἔτοιμα κεφάλαια καὶ πρόχειρον πᾶσαν ἐνασχόλησιν, ὁ ὑπὸ σημαίαν εὐρωπαϊκὴν ναυτιλούμενος εὐρίσκει εἰς πᾶσαν γωνίαν γῆς ἰσχυρὰν προστασίαν καὶ σέβας πρὸς τὴν σημαίαν ἐφ' ἧς στηρίζεται, ἀντιπροσώπους δὲ τῆς κυβερνήσεώς του προθύμους, ἰσχυροὺς καὶ ἀφιλοκερδεῖς· ὁ Ἕλληνας ὁμοίως τὸν ὅποιον ζητοῦμεν νὰ φέρωμεν εἰς σύγκρισιν, εἶδε ποτέ τι τούτων; τὸ γνωρίζομεν μεταξύ μας καὶ περιττὸν νὰ ἐκτραγωδούμεθα· αἰρομένης λοιπὸν τῆς δικαιολογίας τοῦ σκοποῦ τοῦ φόρου, ματαιοῦται καὶ ἡ ὑποχρέωσις. Τέλος, οἱ προϋπολογισμοὶ τῶν ἐθνῶν, μὲ τὰ ὁποῖα θέλομεν νὰ συγκρινώμεθα, προβλέπουν περὶ τῶν κοινῶν ἀναγκῶν· ὁ ἡμέτερος δὲ ἀποτελεῖ καθαρὸν μισθολόγιον προσώπων, κατηρτισμένον ὑπὸ διαφόρων τύπων καὶ κατηγορίας· ἐν αὐτῷ πλήρες λεξικὸν περιττῶν καὶ ἐπιβλαβῶν δαπανῶν· στερεοτύπως ἀναγράφεται, βοήθειαι, μεγαλοδωρεῖαι, ἐκτακτος ὑπηρεσία, μισθοί, συντάξεις, ἐπιμίσθια, ἀντιμισθία, ἀμοιβαὶ καὶ ἀπειρία ὅλη ἐπισήμοποιημένων ὀρισμῶν, πρὸς οἰκονομίαν προσώπων καὶ κατειρώνευσιν τοῦ πληρόνοντος λαοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐμὴν γνώμην, τὰ δάνεια καὶ οἱ φόροι δὲν περιέχουσι τὴν τελευταίαν τῆς ἀπελπισίας φωνήν, εἶναι δὲ ἀκόμη σωτηρίας καιρὸς δι' ἐκείνους, οἵτινες θέλουσι σπουδαίως νὰ τὴν εὐρουν. Ἀπὸ τοῦ 1880, ὅπερ τυγχάνει

καὶ σημεῖον εὐδιάκριτον, νὰ κατασφύσωμεν τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐξόδων μας ἀνάλογον μὲ τὰ εἰσοδήματά μας καὶ μὲ μικρὸν πλεόνασμα δι' ἀπροόπτους ἀνάγκας. Νὰ περιορίσωμεν εἰς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα τὰς δαπάνας ὧν τῶν κλάδων, προσδιορίζοντες καταλλήλους καὶ ἀναλόγους κατ' ἀριθμὸν καὶ βαθμὸν θέσεις, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ οὐχὶ διὰ τὰ ἄτομα. Νὰ περιορίσωμεν ἐντὸς ἀναλόγου καὶ δικαίου ὄρου τὰς ὀφειλομένας διὰ ἐκτελεσθείσας ὑπηρεσίας ἀποζημιώσεις, εἰς τρόπον καθιστῶντα προτιμότεραν τὴν ἐργασίαν ἀπὸ τὴν πλουσίως ἀμοιβομένην ἀργίαν. Νὰ κανονίσωμεν τὰς εὐθύνας τῶν ὑπηρετούντων τὴν ἐπικράτειαν, ἀρνούμενοι πᾶσαν ἐκτακτὸν συνδρομὴν καὶ ἐπικουρίαν εἰς ἀναπλήρωσιν τῆς ὀκνηρίας καὶ τῆς ἀνικανότητος. Νὰ μὴν ἀφίνωμεν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ὑπουργῶν τὴν ἐλευθέραν διαχείρισιν πιστώσεων, ὑπὸ ψευδεῖς τίτλους ἀναγραφομένων εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς καὶ εἰς ψευδεῖς πιστωτὰς διανεμομένων. Νὰ ὑποχρεώσωμεν τοὺς δυναμένους ἐκ τῶν πληρονομένων ἀπὸ τὸ δημόσιον ταμεῖον νὰ ἐργασθῶσιν ἀναλόγως τῶν δυνάμεων καὶ τῶν γνώσεών των. Ταῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα μέτρα εἰλικρινῶς καὶ σπουδαίως παραδεχόμενοι, ὄχι μόνον βέβαιον ἰσοζύγιον ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀποκαθιστῶμεν, ἀλλὰ καὶ πλεόνασμα δι' ἀπροσδοκῆτους ἀνάγκας ἐξασφαλίζομεν. Αἱ ἰδέαι μας δὲν εἶναι ἀφηρημέναι, οὔτε ξέναι τῶν καθ' ἕκαστα ἀναγκῶν τοῦ κράτους· στηρίζονται εἰς μαθηματικοὺς ὑπολογισμοὺς γενομένους ἐπὶ τῶν καθέκαστα, τῶν ὁποίων ἡ λεπτομερὴς ἀνάλυσις ἴσως ποτὲ φθάσῃ εἰς τὴν δημοσιότητα. Δὲν εἴμεθα ὑπερβολικοί, οὔτε ἀποδίδομεν τὰ αἷτια τοῦ κακοῦ εἰς τὸν μὲν ἢ τὸν δέ. Ἀμνηστεύομεν τὸ παρελθόν, διότι εἰς τὴν δημιουργίαν αὐτοῦ συνετέλεσαν ἀπαξάπαντες, καὶ πρωθυπουργοὶ καὶ ὑπουργοὶ καὶ βουλευταὶ καὶ ὑπάλληλοι, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ πολῖται οἵτινες τοὺς ἀνέχονται καὶ τοὺς ἐκλέγουν. Ἐν μόνον λέγομεν ὅτι, ἂν ἐγένετο κανονικὴ ἐξέλεξις τῆς διαχειρίσεως ἑνὸς καὶ μόνου ἔτους καὶ ἐπῆρχετο μία λε-

πτομερὴς ἀνάλυσις τῶν κατ' αὐτὴν, μὲ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, εἰς τὴν δημοσιότητα, οἱ λίθοι ὀλόκληροι τῆς Ἑλλάδος δὲν θὰ ἐπῆρκουν εἰς λιθοβολισμόν. Ἄλλως, καὶ χαράττι ἀκόμη ἂν ἐπιβάλωμεν, καὶ τὴν θάλασσαν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς ξηρᾶς ἂν πωλήσωμεν, εἴμεθα χαμένοι φοβερὰ ἢ ἐκ τῆς πείνης καταστροφή· ὅταν ὁ λύκος ἀποκλειόμενος ὑπὸ τῆς χιόνος πεινάσῃ, λυσσᾷ καὶ τότε ὄχι πλέον κατὰ τῶν ζώων, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπιτίθεται.

Ὅταν πέρυσιν ἀπεστάλη εἰς τὴν Ἑυρώπην ἐπίσημον τῶν ἐν ἡμῖν προσώπων πρὸς ἀνεύρεσιν δανείου, ὁ πλουσιώτερος τῶν τραπεζιτῶν τοῦ κόσμου προσεφέρθη πρόθυμος νὰ δανείσῃ τὴν Ἑλλάδα μὲ πολὺ συγκαταβατικὸς ὄρους. Τί δὲ μόνον ἀπήτησε; τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους. Ὅταν δὲ εἶδε τὸν τοῦ τρέχοντος ἔτους, ἀπηξίωσε καὶ λόγον νὰ κάμῃ περὶ Ἑλλάδος. Ὁ μακαρίτης Δεληγεώργης εἶχε περὶ προϋπολογισμοῦ τὰς ἐκτεθείσας ἰδέας, καὶ ἠγνῶει διὰ τῶν ὑποδειχθέντων μέσων, καὶ ἄνευ προσθήκης νέων φόρων, νὰ οἰκονομήσῃ τοὺς τόκους τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ τὰς ἐκτάκτους παρασκευὰς δανείου. Καὶ ὅταν ἀπηλπίσθη διὰ τὸ σχέδιόν του, ἀληθῶς ἔλεγεν ὅτι ἀπέχει οὐδαμῶθεν ἐλπίζων σωτηρίαν.

Δὲν εἶναι βεβαιωμένον, ὅτι οἱ προϋπολογισμοὶ παρουσιάζουν ἐλλείμματα καθ' ὑπέρβασιν τῶν ἐσόδων ἕνεκα τῶν καθαρῶν ἐξόδων τῆς κανονικῆς διοικήσεως, καθὼς δὲν εἶναι ἀκριβές, ὅτι πανταχοῦ καὶ πάντοτε, πᾶσαν οἰκονομικὴν στενοχωρίαν προελθοῦσαν ἀπὸ ἐκτάκτων δαπανῶν ἐθεράπευσαν μόνον διὰ νέων φόρων καὶ δι' ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἐθνικῶν κτήσεων. Ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἴσως ἔδωκε τοιαῦτα παραδείγματα· αἱ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν ὅμως, ἀπολύτως πάντοτε, τὰς τακτικὰς δαπάνας, τὰς βαθμιαίας (διὰ μέλλοντας σκοποὺς) προπαρασκευὰς καὶ τὰς τελειοποιήσεις τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων ἐθεράπευσαν διὰ κανονικῶν προσόδων τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ, μὴ ἐπιλαθάνομεναι καὶ τῆς ἐνισχύσεως τῶν παραγωγικῶν πηγῶν

τῆς κοινωνίας. Εἰς ἐκτάκτους δὲ περιστάσεις, ἐν ἀνάγκῃ μεγάλων καὶ ἀσυνήθων στρατιωτικῶν παρασκευῶν, κατέφυγον εἰς δάνεια, τῶν ὁποίων τοὺς τόκους ἐπέβαλον εἰς τὸν τακτικὸν προϋπολογισμὸν καὶ, ἐν βεβαιωμένη ἀνεπαρκείᾳ τούτου, εἰς φόρους προσωρινούς ἐπιβαρύνοντας τὰ σχετικῶς ἐλαφρότερον φορολογούμενα ἀντικείμενα, ἐκ τῶν ἥττον τῷ λαῷ χρησίμων.

Ἡ Ἀμερικὴ π. χ. τὰς ἐκτάκτους δαπάνας τοῦ καταστρεπτικοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὅσας τὰ δικαιώματα τοῦ νικητοῦ δὲν ἐκάλυψαν, ἐτακτοποίησεν ἀμέσως δι' ἀπολύσεως τοῦ στρατοῦ καὶ διαλύσεως τῶν πλοίων καὶ διὰ δανείου, τοῦ ὁποίου τοὺς μὲν τόκους ἀνέλαβεν ὁ τακτικὸς προϋπολογισμὸς, τὸ δὲ χρεώλυτρον πλησιάζει νὰ ἐξοφλήσῃ αἱ τακτικαὶ πρόσοδοι διὰ τῶν ἐτησίων πλεονασμάτων. Ἡ Γαλλία, μετὰ τὸν γερμανικὸν πόλεμον ὅστις ἐξέκένωσε τὸ ταμεῖον καὶ τὰς ἀποθήκας τοῦ ὑλικοῦ τῆς, ἀνέτρεψεν ἐκ βάρων τὸ καθεστῶς καὶ ἠκρωτηρίασε τὴν χώραν, εὐρεθεῖσα εἰς τὴν ἀναπόφευκτον ἀνάγκην καὶ τὰ ἀνοιχθέντα κενὰ νὰ συμπληρώσῃ καὶ ἐντὸς ὀλίγου νὰ καταβάλῃ εἰς χρυσὸν μυθῶδη ἀποζημίωσιν εἰς τὸν κατέχοντα τὴν χώραν νικητὴν, βεβαίως ἐδικαιολογεῖτο νὰ καταφύγῃ εἰς δάνειον. Ἀλλὰ μόλαταῦτα, οὔτε κτήματα ἐπώλησεν, οὔτε μεγάλους ἀνάλογως τῶν περιστάσεων ἐπέβαλε φόρους. Διὰ σώφρονος οἰκονομίας καὶ διὰ προσθέτων φόρων ἐπιβληθέντων προσωρινῶς ἐπὶ ἀντικειμένων πολυτελείας καὶ τῶν κυκλοφορούντων κεφαλαίων ἐπήρκεσεν εἰς πάντα, καὶ ἤδη καταρτίσασα ἐν πλήρει τελειότητι πάσας τὰς ἐθνικὰς δυνάμεις καὶ ἀποδίδουσα τακτικῶς τοὺς τόκους τῶν δανείων, ἤρχισε νὰ ἐλαττόνη τοὺς προσθέτους φόρους καὶ νὰ ἔχῃ πλεόναμα ἐν τῷ προϋπολογισμῷ. Ἡ Ἀγγλία, ἐνέκα τῆς ἐμπολέμου στάσεως, ἦν ἐκτάκτως πρὸ τριῶν ἐτῶν τηρεῖ, καὶ τῶν δαπανηρῶν ἐκστρατειῶν, ἃς ἐπεχείρησεν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐκτεθεῖσα εἰς ἀσυνήθεις δαπάνας, ἐπανέφερε προσωρινῶς μόνον τὸ ἥμισυ τῶν πρὸ τῶν περι-

στάσεων τούτων κατηργημένων φόρων. Αὐτὴ ἡ Ρωσσία, μετὰ τὸν πρόσφατον τουρκικὸν πόλεμον τῆς, κατέφυγε μὲν εἰς δάνεια, δὲν ἐπέβαλεν ὁμῶς φόρους νέους, ἀλλ' ἐξωκονόμησε τοὺς τόκους, διὰ τῶν ἐν χρήσει εἰσοδημάτων.

Ἄς ἴδωμεν τῶρα α) ἂν παρ' ἡμῶν τὰ δάνεια ἐπεβλήθησαν ἀπὸ ἐκτάκτους περιστάσεις ἀφορώσας τὴν τιμὴν ἢ τὸ συμφέρον τοῦ τόπου, ἢ ἀπέβλεπον εἰς μέλλοντας σκοποὺς ὑποσχομένους ἀνάλογον ἀνταπόδοσιν καὶ β) ἂν τὸ ἐκ τῶν δανείων νέον βᾶρος δὲν ἠδύνατο νὰ φέρῃ ὁ τακτικὸς προϋπολογισμὸς. Διὰ νὰ μὴ χανώμεθα δὲ εἰς τετριμμένας συζητήσεις, ἃς λάβωμεν ὑπὸ ἐξέτασιν τὸ τελευταῖον δάνειον τῶν 60,000,000.

Μεταξὺ μᾶς δὲν ἦλθομεν εἰς ἐμφυλίους πολέμους, διεκδικοῦντες τὴν ὑπεροχὴν ἀρχῶν καὶ φρονημάτων. Εἰς τὴν χώραν μᾶς οὐδεὶς ἐπέδραμε ζητῶν δισεκατομμύρια καὶ ἐπαρχίας, ὑπὲρ τῆς προστασίας τοῦ χριστιανισμοῦ ἢ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἐπιρροῆς μᾶς δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἐκστρατεύσωμεν· εἰς πόλεμον οὐδεὶς ἠκούετο προκαλῶν, καὶ ἂν ἠκούετό τις, δὲν εἶμεθα, ἔλεγον, εἰς θέσιν οὔτε νὰ σκεφθῶμεν, στερούμενοι τοῦ πρώτου καὶ ἀπαρατήτου στοιχείου, ἀνδρῶν ἀπλῶς μόνον μᾶς ἐπῆλθεν ἡ πονηρὰ φαντασιοπληξία, διὰ νὰ ἐπιδειχθῶμεν δῆθεν κούφως καὶ παιδαριωδῶς, νὰ καταγράψωμεν εἰς τὸ χαρτὶ χιλιάδας τινὰς ὀνομάτων ἡσύχων πολιτῶν καὶ ν' ἀπομακρύνωμεν μερικοὺς πτωχοὺς ἀπὸ τὰς ἐργασίας των, ὀνομάζοντες αὐτοὺς στρατιώτας ἐμπειροπολέμους, νὰ ἀγοράσωμεν ἐν ἐμπορικῶν βαμβάκοκάραβον, καὶ νὰ παραγγείλωμεν τὴν κατασκευὴν ἐνὸς πολεμικοῦ δῆθεν. Ταῦτα δὲ μετὰ τῆς Παράλλου καὶ τῆς Αὐγῆς νὰ ὀνομάσωμεν ναυτικὴν μοῖραν ἰκαὴν ν' ἀποκλείσῃ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον τὰ θωρηκτὰ τῆς Τουρκίας καὶ τὸν προστατεύοντα αὐτὰ Ἀγγλικὸν στόλον· νὰ σχηματίσωμεν σχολὴν ρακετῶν, μετὰ τὰς ὁποίας νὰ ὀπλίσωμεν τὰ ἀτελεύτητα παράλια μᾶς καὶ νὰ προμηθεύωμεν δέκα κανονοστοιχίας, τῶν ὁποίων τὴν ἀξίαν ἠδύνατο

νά πληρώσουν αἱ ἐπὶ τῆς προμηθείας τῆς γαλέττας συμβά-
σαι καταχρήσεις! Ταῦτα πάντα οἱ κυβερνῶντες ἐν σώματι
ἀκεφάλῳ καὶ ἀσυντάκτῳ ἀπεφάσισαν, τὰ δημιουργή-
ματα αὐτῶν ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῆς παρατάξεώς των ἐνέκρι-
ναν, ὁ δυστυχῆς δὲ λαὸς, καίτοι οἰκτείρων τὴν τύχην του,
οὐδαμῶθεν βλέπων ἀρωγὴν, ἠνέχθη. Ὑπελογίσθη δὲ διὰ
τὴν κατασκευὴν ὅλων αὐτῶν δαπάνη τεσσαράκοντα πέντε
ἐκατομμυρίων καὶ ἐπετράπη κατ' ἀκολουθίαν ἢ συνομολό-
γησις δανείου ἐξήκοντα ἐκατομμυρίων δραχμῶν, πρὸς ἐξό-
φλησιν τῶν ὁποίων ἡμεῖς καὶ τὰ παιδιά μας θὰ πληρόνω-
μεν 1) ἐξήκοντα ἐκατομ. κεφάλαιον, 2) ἐκατὸν εἴκοσι ἐξ
ἐκατομ. τόκους, καὶ 3) τέσσαρα ἐκατομ. προμηθείας κλπ.
ἐν ὅλῳ ἐκατὸν ἐννευήκοντα ἐκατομμύρια, ὄχι δραχμάς ἀλλὰ
φράγκα χρυσᾶ, ὅ ἐστι δραχμάς ἑλληνικὰς παλαιὰς 228
ἐκατομμύρια. Ὅποια σειρά ἀριθμῶν!

Ἀφοῦ τέλος πάντων ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ἡ ἀνάγκη
τῶν λεγομένων παρασκευῶν καὶ τῶν πετσωμάτων, ἔκτοτε
ἀνά τὰς ὁδοὺς ἐκτραγωδουμένων, ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ καὶ
ἀνάλογος πῶρος πρὸς πληρωμὴν τῶν τόκων καὶ χρεωλυ-
σίων ἀνερχομένων κατ' ἔτος εἰς 3,600,000. Εὐρέθη καὶ
οὗτος ἐν τῇ προσθήκῃ νέων φόρων. Ἐψηφίσθησαν λοιπὸν
α') φόρος 10 0)0 ἐπὶ τελωνειακῶν τελῶν ἀποφέρων ἔτη-
σίως δραχ. 1,200,000, β') ὁμοίος ἐπὶ τῶν τελῶν τοῦ
χαρτοσήμου ἀναβαίνων εἰς 2,000,000, γ') ἕτερος ἐπὶ τῶν
ἐταιριῶν, θεάτρων, σιδηροδρόμου κλπ. ἀποδίδων 400,000.
Οἱ πρόσθετοι αὗτοι φόροι ἀνεπλήρωσαν τὸ ποσόν, ᾧ περ
ἐκ τοῦ νέου δανείου προσετέθη εἰς τὸν προϋπολογισμόν,
καὶ ἐπομένως ἡ κατάστασις αὐτοῦ ὄχι μόνον ἔπρεπε νὰ
μείνῃ ἀμετάβλητος, οὐδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας διαταραξάσης
τὴν ἰσορροπίαν, ἀλλὰ καὶ μικρὸν πλεόνασμα νὰ εἶναι ἕνεκα
τῆς κατ' ἔτος βαθμιαίας ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων εἰσο-
δημάτων.

Ἀφοῦ κατὰ τὰ ἐκτεθέντα δὲν ἔχομεν λόγον τινὰ νὰ

αὐξήσωμεν τὰ ἔξοδά μας καὶ νὰ ἐπιβαρυνθῶμεν μὲ νέα
δάνεια, διότι πολλάκις ἐδιδάχθημεν ὅτι αἱ πέραν τῶν ὁ-
ρίων σχέσεις καὶ τὰ δικαιώματά μας δὲν περιλαμβάνονται
εἰς τὴν ἐλευθέραν δικαιοδοσίαν μας, καὶ ἀφοῦ τέλος πάν-
των κατορθώσαντες τὴν μᾶλλον ἐξουδενωμένην πολιτικὴν
εὐρομεν καὶ τοὺς πόρους νὰ τὴν οἰκονομήσωμεν, τί παθόν-
τες πάλιν ζητοῦμεν νέους φόρους, νέα βάρη, μόνον καὶ
μόνον ἵνα σπαταλῶμεν καὶ ὀργιάζωμεν; Κατηντήσαμεν εἰς
τὸ ἀνοικονόμητον, ἐξηντήσαμεν ὄχι πλέον τὰς ὑλικὰς
δυνάμεις ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ λαοῦ, καὶ ἂν αὐτὸς
ἀπελπιζόμενος δὲν μᾶς σωφρονίσῃ, βεβαίως οἱ κηδεμόνες
μας ἀηδιάζοντες ἐπὶ τέλους, θὰ λάβουν ὑλικὰ μέτρα ὄχι
πλέον ἐπὶ τῆς πολιτικῆς ἀλλ' ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς δια-
χειρίσεώς μας ὡς ἐν Αἰγύπτῳ. Ἄλλως αὕτη ἡ σύγχρονος
ἱστορία μας παρουσιάζει τι ὅλως ἰδιόρρυθμον. Ἐφ' ὅσον
αὐξάνουν τὰ εἰσοδήματά μας, χωρὶς νὰ μεσολαβῇ ἕκτακτός
τις ἀνάγκη, σπαταλᾶται ἡ αὐξήσις καὶ ἐξογκοῦνται τὰ
ἐλλείμματα. Ἄς μελετήσῃ τις τὸν πρῶτον μετὰ τὴν ἑ-
νωσιν τῆς Ἑπτανήσου προϋπολογισμόν τοῦ 1867, περι-
λαμβάνοντα ὅλας τὰς σημερινὰς ἀληθεῖς ἀνάγκας μας, καὶ
θὰ ἴδῃ ὅτι τὰ μὲν ἔσοδα ἀνέβαινον τότε εἰς δρ. 32,292,000,
τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 28,373,000, καὶ ἂς ἐνθυμηθῇ ἔκτοτε πόσα
δημόσια ἔργα ἐγένοντο, ποῖαι ἐθνικαὶ ἐπιχειρήσεις, καὶ ἂς
κρίνῃ κατὰ συνείδησιν ἂν εἶναι κἂν ἄξιον λόγου τὸ ζή-
τημα τῆς αὐξήσεως τῶν φόρων, ὅταν ἐπὶ δώδεκα ἔτη
χωρὶς νὰ ἐξοδεύσωμεν ὀβολὸν ὑπὲρ τοῦ τόπου κατωρθώ-
σαμεν νὰ δαπανῶμεν εἰς τὴν διοίκησιν τὴν μέχρι τοῦ ἐνὸς
τρίτου ἀναπτυχθεῖσαν ἔκτοτε αὐξήσιν τῶν ἐσόδων, καὶ νὰ
ἔχωμεν συγχρόνως ἔλλειμμα δέκα ἐκατομμυρίων ἀντὶ
πλεονάσματος τεσσάρων, ὅσα εἴχομεν τότε.

Δὲν μᾶς σώζουν λοιπὸν σήμερον οἱ φόροι· κατηντή-
σαμεν τρύπιον πιθάρι· πρέπει νὰ ἀπομάθωμεν τὰς κακὰς
ἐξεις μας καὶ νὰ ζητήσωμεν τὴν θεραπείαν ἐπὶ τῆς ἐστίας
τῆς νόσου· ἡ νόσος μας ἢ οἰκονομικὴ ἐδράζει ἐν τῷ προϋ-

πολογισμῶ· εἰς τὰ κεφάλαια καὶ ἄρθρα αὐτοῦ ἃς ἐμβάλωμεν μετὰ περισκέψεως καὶ συνειδήσεως τὴν σμύλην. Ἄς καθαρῶς πρῶτον αὐτὸν ἀπὸ τὸ ἔλος καὶ τὰς βαθείας πληγὰς ὅσαι τὸν κατατρώγουν, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐλευθερώσωμεν, οἱ καθεστῶτες φόροι εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὸν θεραπεύσουν· ἂν βεβαιωθῇ ὅτι ἀπαιτεῖται καὶ τις προσθήκη, ὑπάρχουν ἀκόμη πόροι ἰσχύοντες εἰς νέας εἰσφοράς. Δυνάμεθα νὰ τὰς ἐπικαλεσθῶμεν πρὸς ἀποκατάστασιν μόνιμον καὶ ἀδιάσειστον ἰσοζύγιον. Ἄλλως πιστεύοντες τὴν προσπεποιημένην δόξαν τῶν ἐνδιαφερόμενων ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς εἶναι εὐαγγέλιον, ἀφ' οὗ δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀσπασθῇ ἀκινδύνως ἴωτα ἐν ἡ μίᾳ κεραίᾳ, θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ξεσχίσωμεν τὸ ἱερόν αὐτὸ εὐαγγέλιον καὶ νὰ ἀσπασθῶμεν τὰς ἀρχὰς τοῦ κορανίου.

Οὕτω μετὰ φόβου Θεοῦ ἃς λάβωμεν εἰς χεῖρας καὶ ἡμεῖς αὐτὸ τὸ ἱερόν σύμβολον τῆς πολιτικῆς ἡμῶν πίστεως, τὸν προϋπολογισμὸν, διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὴν νομιμότητα, τὴν λογικότητα καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου· ἃς προτιμήσωμεν δὲ μετὰξὺ ὄλων τὸν νεώτερον ὡς τελειότερον. Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ἔτους 1879 προϋποθέτει εἰσπρακτέα ἔσοδα δρ. 44,000,000 καὶ προσδιορίζει ἔξοδα εἰς ψηφισθείσας τακτικὰς πιστώσεις δρ. 49,524,588 καὶ εἰς ἐκτάκτους διὰ διαταγμάτων χορηγηθείσας 2,722,936, τὸ ὅλον δρ. 52,247,524, ἥτοι ἀφίνει ἔλλειμμα δρ. 8,247,524. Ἄν ὅμως μέχρι τέλους τῆς χρήσεως προστεθῶσι νέα πιστώσεις ὅπερ λίαν πιθανόν, ἂν δὲν βεβαιωθῇ ὀλόκληρον τὸ ποσὸν τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων ὅπερ ἐνδεχόμενον, καὶ συγχρόνως ἂν δὲν εἰσπραχθῇ πληρὲς ὅπερ βέβαιον (ἀφοῦ ὅλαι αἱ παρελθοῦσαι χρήσεις κατέλιπον καθυστερήματα ὑπὲρ τὰ 2,000,000), τότε τὸ ἔλλειμμα τῆς χρήσεως τοῦ 1879 θὰ ὑπερβῇ τὰ 10,000,000. Πόθεν δὲ θὰ καλυφθῇ; Ἡ κυβέρνησις ἐδικαιοῦτο νὰ ὑποβάλῃ καὶ ἡ βουλὴ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίσῃ τοιοῦτον ἄνισον προϋπολογισμὸν; Ἡ νομοθεσία μας καὶ αὐτὴ ἡ λογικὴ

ἐπιτρέπει νὰ συνομολογῶμεν ὑποχρεώσεις θετικὰς, χωρὶς νὰ ἔχωμεν τὰ μέσα νὰ τὰς ἱκανοποιήσωμεν; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ.

Ὁ λογιστικὸς μας νόμος, ἀντίγραφον τοῦ ἐν Γαλλίᾳ μετὰ πολυχρόνιον συζήτησιν καὶ διαρκῆ πειράματα εἰσαχθέντος καὶ ἀπὸ πεντήκοντα ἡδὴ ἐτῶν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης τροποποιήσεως ἰσχύοντος, θεωρουμένου δὲ ὡς τὸ τελειότερον τοῦ αἰῶνος νομοθέτημα τὸ προσῆκον εἰς συνταγματικὰς πολιτείας, ὁ νόμος αὐτός, λέγομεν, διὰ τοῦ ἄρθρ. 5 ἀπαιτεῖ ὅπως ὁ προϋπολογισμὸς ψηφίζεται καὶ κυροῦται ἐντὸς τῆς συνόδου τῆς Βουλῆς, τῆς ληγούσης πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἔτους τοῦ ὁποίου φέρει τὸ ὄνομα ὁ προϋπολογισμὸς· δηλαδή ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ἔτους 1880 ὤφειλε νὰ ψηφισθῇ κατὰ τὴν σύνοδον τῆς βουλῆς τὴν λήξασαν τὴν 2 Ἰανουαρίου 1879. Ἐν ἄρθρ. 8 ὡς θεμελιώδη ἀρχὴν ἀναγράφει, ὅτι «ὁ προϋπολογισμὸς χορηγεῖ τὰς πιστώσεις ὅσας δύνανται νὰ πληρώσωσιν οἱ χρηματικοὶ πόροι οἱ διαλαμβανόμενοι ἐν αὐτῷ.» Τοιοῦτρόπως καὶ ὁ ὑπουργὸς τῆς Γαλλίας κ. Leon Say εἰσάγων τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1879 ἔλεγε πρὸς τὴν Βουλὴν τὰ ἑξῆς: Ὑπολείπεται πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων τοῦ 1879 νὰ ἐγκρίνητε τὴν εἰσπραξίν τῶν ἀμέσων φόρων κλπ. καὶ νὰ προσδιορίσητε οὕτως ἐν συνόλῳ τοὺς πόρους καὶ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα δύνανται ἐπαρκῶς νὰ ἀντισταθμίσουν τὰ ἔξοδα τῆς χρήσεως. Κατὰ τὸ ἄρθρον δὲ 9 τοῦ αὐτοῦ λογιστικοῦ νόμου, πᾶσα αἴτησις νέας πιστώσεως, μὴ προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ προϋπολογισμοῦ, πρέπει νὰ καταδεικνύῃ καὶ τὸν χρηματικὸν πόρον ἐκ τοῦ ὁποίου θέλει πληρωθῇ. Ἐπιτακτικωτέρα ἐρχεται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 25, καθ' ἣν οἱ ὑπουργοὶ ἐκ τῶν ἐψηφισμένων πιστώσεων διαθέτουν κατὰ μῆνα ποσὸν ἀνάλογον πρὸς τοὺς χρηματικοὺς πόρους ὄχι πλέον τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ τοῦ ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ πραγματικοῦ χρήματος.

Τῶν θετικῶν τούτων κανόνων τόσον τὰ κοινοβούλια ψηφίζοντα καθὼς καὶ αἱ κυβερνήσεις, εἰσάγουσαι καὶ ἐκτελοῦσαι τὸν προϋπολογισμόν, οὐδέποτε ἀπομακρύνονται ἀλλαγῶν, διότι δὲν ἐννοοῦν πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐκπληρωθῶσιν ὑποχρεώσεις συνομολογούμεναι μὴ ὑπάρχοντος πόρου ἀναλόγου, οὔτε πιστεύουσιν δυνατόν ὁ μὲν ὑπουργὸς νὰ ἐκδίδῃ ἐπιταγὰς εἰς βᾶρος τοῦ κενοῦ ταμείου, ὁ δὲ ταμίας παρακούων τὸν προϊστάμενον ν' ἀρνηῖται τὴν ἐξόφλησιν τῶν δημοσίων χρεωγράφων δι' ἔλλειψιν χρημάτων, ἀφοῦ μάλιστα ὁ νόμος ἐν ἀρθρ. 43 καὶ 44 ρητῶς λέγει νὰ μὴ ἀναβάλληται ἢ πληρωμὴ ἐντάλματος, εἰμὴ δι' ἔλλειψιν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων. Παραλογισμοὶ τοιαῦτοι μόνον ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατοῦν.

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ἰδέαι ἀτομικαὶ ἢ θεωρίαι ἀφηρημέναι, ἀλλὰ σαφὲς καὶ θετικὸν γράμμα νόμου κρατοῦντος, οὔτε ἡ κυβέρνησις εἶχε τὸ δίκαιωμα νὰ ὑποβάλλῃ, οὔτε ἡ βουλὴ νὰ συζητήσῃ τὸν προϋπολογισμόν ἀνισόρροπον καὶ ἐλλειπῆ. Ἀμφότερα λοιπὸν τὰ σώματα παρηγόμησαν. ὁ νόμος τοῦ προϋπολογισμοῦ ὡς παράνομος οὐδὲν ἐπιβάλλει, πᾶσα δὲ πέραν τοῦ ὅρου τῶν ψηφισθέντων ἐσόδων δαπάνη δὲν πρέπει νὰ πληρωθῆ, οἱ δὲ οὕτω ἀποκτήσαντες δικαιώματα νὰ διεκδικήσωσιν αὐτὰ προσωπικῶς κατὰ τῶν βουλευτῶν, κατὰ τῶν ὑπουργῶν. Τὸ ἔθνος οὐδὲν ὀφείλει διὰ ἔξοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ, τὰ ὁποῖα προηγουμένως δὲν εἶχον ἐψηφισμένα ἀντιστοιχοῦντα ἔσοδα.

Τοιαῦτα ζητήματα ἀπλούστατα μὲν εἰς ἀντίληψιν, σπουδαιοτάτης ὁμῶς σημασίας κατ' οὐσίαν, οὐδέποτε ἤχθησαν ἐνώπιον τοῦ Κοινοβουλίου. Οἱ κατὰ Σύνοδον ἐξήκοντα περιπόου δημόσια συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς ἐξαντλοῦνται εἰς ἀρχαιρείας καὶ εἰς ἀντεγκλήσεις προσωπικὰς μεταξὺ τῶν ἰδίων πάντοτε προσώπων ἀνταλλασσομένας ἐκ περιτροπῆς, εἰς συζητήσεις τετριμμένας, τὰς πολιτικὰς καλουμένας, εἰς νομοσχέδια προσωπικὰ, καὶ μόλις τρεῖς ἢ τέσ-

σαρὲς ἐκ τῶν τελευταίων ἀφιεροῦνται εἰς τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους, ὡς εἰς τι ὁδοῦ πάρεργον, κατὰ τὰς ὁποίας συζητεῖται δῆθεν ὁ προϋπολογισμὸς καὶ οἱ φορολογικοὶ νόμοι, ἀναγινώσκοντες τοῦ γραμματέως εἰς ἐπήκοον ἐρήμων θρανίων καὶ τοίχων κεκονιαμένων ξηροῦς ἀριθμοῦς καὶ ὀνομασίας κεφαλαίων καὶ ἀρθρῶν. Ἐν δὲ ποτε ἤκουσθη φωνή τις, ἥτις ἐνίοτε ἐπέφερεν ὑπουργικὴν κρίσιν, ἀπέβλεπεν αὐτὴ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς θέσεως ἐνὸς κλητῆρος ἢ δασοφύλακος εὐνοουμένου. Τῆς ἀπαθείας τῆς Βουλῆς ἐπωφελουμένη καὶ ἡ Κυβέρνησις, τῆς ὁποίας ἡ ἰσχυροτέρα καὶ μᾶλλον συνέχουσα δύναμις πηγάζει ἀπὸ τὴν διαχείρισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, εἰσάγει αὐτόν, ὅχι ὅταν ὁ νόμος ἀπαιτῆ, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἀρξομένης τῆς χρήσεως, καὶ τὸν συντάττει κατὰ τὸ ἴδιον αὐτῆς συμφέρον, ἀδιαφοροῦσα περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἀφοῦ ἐκ τῶν προτέρων ἔχει βεβαίαν τὴν συνένοχον ψῆφον τῆς Βουλῆς. Ταῦτα δὲ συμβαίνουν, ὅταν οὐδεὶς ἀπολογισμὸς ἐξηλέγχθῃ, οὐδεμίαν γνῶσιν ἔχει ἡ Βουλὴ καὶ τὸ κοινὸν περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν διαχειρίζονται αἱ ψηφιζόμεναι πιστώσεις, ἀγνοοῦσι δὲ ὁποῖα ἡ ἀληθὴς τοῦ Κράτους οἰκονομικὴ κατάστασις καὶ πόσαι δαπάναι ἀκριβῶς ἀπαιτοῦνται δι' ἐκάστην τῶν ὑπηρεσιῶν διακεκριμένως.

Ἀλλὰ μᾶς λέγουν, μὴ συκοφαντεῖτε καὶ ἐκθέτετε τὸν τόπον σας εἰς τὴν περιφρόνησιν τῶν ξένων. Λίαν ἐπαισθητὴ ἢ παρατήρησις καὶ μέγα τὸ ἐγκλήμα τῆς συκοφαντίας τῆς ἰδίας πατρίδος. Θὰ καταφύγωμεν λοιπὸν εἰς ἐπισήμους μαρτυρίας καὶ ἂν μὲν ὑπερβάλωμεν κατὰ τι, θὰ θραύσωμεν τὸν κάλαμον κατὰ τῆς ἰδίας ἡμῶν κεφαλῆς, ἄλλως θὰ παρακαλέσωμεν τοὺς ἀρμοδίους νὰ συμβουλευθῶνται εἰς πᾶσαν σχετικὴν περίστασιν τὰς δεδοκιμασμένας πράξεις τῶν ἄλλων, ὧν τὴν εὐνοίαν συχνὰ ἐπικαλούμεθα. Λοιπὸν ἐκ τῆς Journal Officiel τῆς Γαλλίας ἐραγιζόμεθα τὰς ἐξῆς ἐπισήμους πληροφορίας: Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν τὴν 2 Ἀπριλ. 1878

τὸν προϋπολογισμὸν τῆς χρήσεως 1879 κατηρτισμένον καθ' ὅλας τὰς λεπτομερείας ἀπὸ σοφοῦς εἰδικοὺς καὶ πεπειραμένους ὅπως λέγουσι, καὶ μεμελετημένον ἐν πληρεστάτῃ ἐπιγνώσει, μετὰ ἀναλόγου ἀναλυτικῆς ἐκθέσεως καὶ τῶν σχετικῶν νομοσχεδίων. Ἡ δὲ Βουλὴ παρέπεμψε τὴν ἐξέτασιν τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς τὴν εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ τὰ ἐγκριτώτερα τῶν μελῶν τῆς ὡς π. χ. τοὺς Gambetta, Ferry, Grévy καὶ Waddington κλπ. ἧτις μετὰ μακρὰν ἐξέτασιν εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς δημοσίαν συζήτησιν μετὰ λίαν ἀνεπτυγμένης ἐκθέσεως, διὰ λόγου ὑποστηρίζουσα τὰς ἐπὶ πλέον ἢ ἑλάττω τροποποιήσεις ὅσας ἐπρότεινεν, οὐχὶ ἐπὶ τοῦ συνόλου ἀλλ' ἐφ' ἐκάστου ἄρθρου ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ τοσοῦτον ἐκτεταμένου ἐκείνου προϋπολογισμοῦ, καὶ ἐπὶ τέλους συνεπέρανεν εἰς τὸν προσδιορισμὸν πλεονάσματος ἐσόδων ἐφ' οὗ ἠδύναντο κατόπιν νὰ βασισθῶσι νέαι αἰτήσεις ἐκτάκτων πιστώσεων, τὰς ὁποίας, διαρκούσης τῆς χρήσεως, ἤθελον ἀπαιτήσαι ἀπρόοπτοι περιστάσεις.

Ἡ μερικὴ τῆς γαλλικῆς Βουλῆς ἐπιτροπὴ μετὰ πάσης σπουδαιότητος ἐξήτασε τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐπιρροὴν ἐκάστου φόρου, καὶ ἀφοῦ κατὰ τοὺς κανόνας αὐτοῦ ἀλλοὺς μὲν ἔκρινεν ἐπιδεκτικοὺς αὐξήσεως ἄλλοις δὲ ἐλαττώσεως, προσδιώρισε μαθηματικῶς τὴν ποσότητα ἣν τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ἠδύνατο ἀκόπως νὰ εἰσφέρῃ εἰς τὴν πολιτείαν, πρὸς θεραπείαν τῶν ποικίλων ἀναγκῶν τῆς, καὶ ἐχάραξε τὸ ἀπαράβατον ὄριον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὄφειλον νὰ ἀφορισθῶσιν αἱ δαπάναι τοῦ Κράτους. Κατόπιν μετ' ἴσης ὑπομονῆς καὶ σπουδαιότητος κατέταξε τὰς δαπάνας κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἀνάγκης ἢ τῆς χρησιμότητος ἐκάστης, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων τοῦ τόπου, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ τέλειον ἀποτέλεσμα νὰ θεραπεύσῃ ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τῆς πολιτείας διὰ τῶν προσφερομένων ὑπὸ τῆς κοινωνίας μέσων, ἀφήσασα καὶ πλεόνασμα δι' ἀπρόβλεπτα ἐνδεχόμενα. Καὶ τέλος Βουλὴ ἔθνους, μόλις ἐξεληθόντος

μεγάλου πολέμου καὶ ὀφείλοντος νὰ συμπληρώσῃ ποικίλας καταστροφάς, δὲν ἐλησμόνησε καὶ τὰ πρὸς τὴν κοινωνίαν καθήκοντα τῆς πολιτείας, ἀλλὰ προσδιώρισεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἰκανὰ ποσὰ πρὸς ἐμψύχωσιν τοῦ ἐμπορίου, τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς συγκοινωνίας κλπ. Καὶ εἶτα ἐνώπιον τῆς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Γερουσίας ὁ προϋπολογισμὸς οὗτος ὑπέστη δευτέραν ἐπίσης λεπτομερῆ ἐξέτασιν. Κατὰ δὲ τὴν δημοσίαν συζήτησιν ἐνώπιον ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων, οἱ περιφανέστεροι καὶ εἰδημονέστεροι τῶν πολιτευομένων διὰ μακρῶν συνεζήτησαν τὰ καθέκαστα. Προϋπολογισμὸς λοιπὸν οὕτω καταρτιζόμενος βεβαίως ἀνυψώνει τὴν πίστιν τοῦ ἔθνους, ἐξασφαλίζει τὴν ὑπόληψιν τῶν πολιτευομένων, γεννᾷ παρὰ τῷ λαῷ ἀδιάσειστον τὴν πεποίθησιν περὶ τῆς ἀκριβοῦς διαχειρίσεως τῶν φόρων του, καὶ εἰκότως ἐνθαρρύνει αὐτὸν νὰ προσφέρῃ γενναίως πᾶν ὅ,τι τῷ ζητεῖται ἐν ὀνόματι τῆς πολιτείας.

Κατὰ τὸ παράδειγμα λοιπὸν τῶν Γάλλων, ἃς παρασκευάσῃ καὶ ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις καὶ ἃς ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἐγκαίρως τὸν προϋπολογισμὸν περιλαμβάνοντα τὰς πιθανὰς εἰσπράξεις ἀφ' ἑνὸς καὶ τὰς ἀναγκαίας δαπάνας ὅσας προσδιώρισαν ἰσχύοντες νόμοι ἀφ' ἑτέρου ἡ Βουλὴ ἃς ἐξετάσῃ μὲ λεπτομέρειαν τὰ καθέκαστα καὶ ἃς ἀφαιρέσῃ πᾶν ὅ,τι μέχρι τοῦδε διὰ νόμου δὲν εἶναι ἐγκριμένον ἃς τηρήσῃ εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν δαπανῶν τὸν πρέποντα κανόνα ἀκολουθοῦσα τὴν ἀρχὴν, ὅτι αἱ θέσεις δημιουργοῦνται ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης τοῦ τόπου καὶ οὐχὶ χάριν προσώπων. Ἐς ὑπολογίσει τὴν ἀξίαν πάσης ἀπαιτήσεως ἀναλόγως τῶν δυνάμεων τοῦ τόπου καὶ τῆς σημασίας τῶν προσερχομένων ὑπηρεσιῶν, καὶ τότε ἐν ἀνάγκῃ ἃς ζητήσῃ νέους φόρους καὶ ἀγογγύστως θὰ τοὺς λάβῃ ἃς λάβῃ καὶ ὡς παράδειγμα τὴν μόλις σχηματιζομένην μικρὰν πολιτείαν τῆς Κύπρου, ἧτις διατελοῦσα ὑπὸ διπλοῦν ζυγὸν καὶ πληρόνουσα εἰς μὲν τὴν κατοχὴν 1,878,000

φράγκα, εἰς δὲ τὴν Πύλῃν 2,400,000, προσδιώρισεν οὐχ ἥττον ὑπὲρ δημοσίων ἔργων 710,000 καὶ πλεόνασμα τοῦ ἐκ φράγκων 4,466,280 προϋπολογισμοῦ τοῦ 1879 φράγ. 72,275.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον δεῖται Ἡρακλείων χειρῶν εἶναι τολμηρὸν, θὰ κλονίσῃ τὴν πολιτείαν καὶ ἐπομένως καὶ τοὶ ὠφέλιμον καὶ ἀπαραίτητον, πρέπει νὰ μείνῃ ἐντὸς συζητήσεως. Οἱ κίνδυνοι δύνανται νὰ προέλθωσιν εἴτε ἐκ τοῦ λαοῦ εἴτε ἐκ τῶν πολιτευομένων· ὁ γεωργὸς, ὁ βιομήχανος, ὁ πάσης τάξεως φιλήσυχος πολίτης, ὁ ὁποῖος ἀμέσως ἐνδιαφέρεται, ὄχι μόνον δὲν θὰ γογγύσῃ, ἀλλὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ θὰ πανηγυρίσῃ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ ἴδῃ εὐποροῦσαν τὴν πολιτείαν καὶ ἀνακουφίζουσαν τὰ βάρη του· οἱ νόμιμοι τοῦ δημοσίου ταμείου δικαιοῦχοι θὰ δοξάσωσι τὸν Θεόν, ἂν ἀξιωθῶν νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀκωρέστων ταχογλύφων, εἰσερχόμενοι ἐλευθέρως εἰς τὸ ταμεῖον. Οἱ ὀλίγοι σωρεῖται, οἵτινες μὴ δυνάμενοι ἄλλως νὰ ζήσουν ἐκόλλησαν προνομιακῶς ἐπὶ τοῦ δημοσίου ταμείου, καὶ διὰ διαφόρων τρόπων ἀπορροφῶσι τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ, οἵανδήποτε τάξιν τῆς κοινωνίας καὶ ἂν ἀντιποιοῦνται, εἶναι ἄσημοι, πᾶσαν τὴν κατ' ἐπιφάνειαν ἐπιδεικνυομένην ἀξίαν ἐκ τοῦ δημοσίου χρήματος καὶ τῆς δημοσίας θέσεως ἔχοντες· εἶναι ταπεινοὶ πολῖται οὐδὲν ὑψηλὸν φρονοῦντες, οὐδὲν σοβαρὸν καὶ ἀξιοπρεπὲς φέροντες. Ἀφαιρέσατε τὰ μέσα τῆς ψευδεπίδειξεως, φράξατε τὴν πρὸς τὸ ταμεῖον ἄγουσαν καὶ θὰ τοὺς ἴδητε ὁποῖοι εἰσίν. Χάριν λοιπὸν τούτων μὴ ἐγείρετε παρὰ τῷ ἀληθεῖ λαῷ τὸν γογγυσμὸν καὶ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα περιφρόνησιν. Οἱ φιλοπάτριδες καὶ φιλόπονοι πολῖται δὲν ἀπεμωράνθησαν, ὥστε νὰ ἀναισθητοῦν πρὸς τὰ ἴδια συμφέροντα. Ἴσως ἀπεγοητεύθησαν, διότι μόνον προσώπων ἐναλλαγὰς βλέπουσι συχνὰ τελευτάς, πραγμάτων δὲ κατάστασιν ἀναλλοίωτον.

Παρηκολούθησεν ὁ λαὸς μετὰ προσοχῆς τὰς πράξεις τῶν πολιτευομένων, καὶ ἀνεγνώρισε καὶ ἐξετίμησε τὴν σχετικὴν διαφορὰν ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ὑπῆρξεν. Ἐνθυμού-

μεθα τὴν κυβέρνησιν τοῦ 1866, ἣτις ἐπεχείρησε διοικητικῶς νὰ θέσῃ τὰς βάσεις μιᾶς τακτοποιήσεως τῶν οικονομικῶν, πόσον δημοσικὴ κατέστη καὶ ὁποίας ἐλπίδας ἀνεπτέρωσε παρὰ τῷ λαῷ ἢ προκαταρκτικὴ ἐκείνη ἀπόπειρα. Εἶδομεν ἐντιμον οἰκοκύρην, ἐπιστήμονα, καὶ ἀντιπροσωπεύσαντα πολλάκις τὴν ἐπαρχίαν του νὰ κατασπάζεται ἐξ εὐγνωμοσύνης τὴν χεῖρα τοῦ μακαρίτου Χρηστίδου, ἀπερχομένου εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ὅτε εἰργάζετο ἐπὶ τῶν οικονομικῶν. Πλείστοι δὲ ἀρχαῖοι ὑπάλληλοι, ἀξιωματικοὶ κλπ. στερηθέντες ἐκ τῶν μέτρων ἐκείνων τὰς θέσεις των, οὐδόλως ἐγόγγυσαν πιστεύοντες ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς κυβερνήσεως ἐπεβάλλοντο ὑπὸ ἐθνικῆς ἀνάγκης, καὶ ἐλαμβάνοντο πρὸς τὸ καλὸν τοῦ τόπου.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις, ἡ τοσοῦτον καταδιηρημένη καὶ λίαν ἀσθενὴς, συμπράττουσα μετὰ ἡμεροβίων κυβερνήσεων, αὐτοδιοικουμένου στρατοῦ καὶ ὑπαλληλίας τῆς ὥρας, κατήρτισε προϋπολογισμὸν ἰσόρροπον, περιορίσασα εἰς ἄκρον τὰ ἔξοδα. Καὶ μόλα ταῦτα διὰ τοῦτο καὶ διότι ἠλάττωσε κατὰ τι τοὺς φόρους, οὔτε ἡ ὑπαλληλία, οὔτε τόσοι ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τεθέντες εἰς ἀργίαν, οὔτε διάφοροι νόμιμοι δικαιοῦχοι ὑποβληθέντες εἰς θυσίας, καὶ τοὶ δυνάμενοι νὰ ἐπιβληθῶσιν, ἔδειξαν καὶ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον παραπόνου. Κίνδυνος ἀληθῆς καὶ ἀναπόφευκτος ἐπίκειται ἐκ τῆς παρατάσεως τῆς σημερινῆς καταστάσεως, τοῦ ὁποίου τὰ ὀδυνηρὰ ἀποτελέσματα ἡ Βουλὴ ὀφείλει νὰ προλάβῃ κατεπειγόντως διὰ μέτρων ἐνθυμιζόντων τοὺς κινδυνωδεστάτους τῶν καιρῶν. Αὐτὴν τὴν στιγμήν τὸ Ταμεῖον ὀφείλει εἰς δικαιοῦχους τῶν Ἀθηνῶν δυνάμει πληρωτέων τίτλων ὑπὲρ τὰ 3,000,000 δραχ. Ἀπὸ τῆς 15 Ἰβρίου τὰ τελωνεῖα ἐπανέρχονται ὑπὸ τὰς ἐνεχυριάσεις εἰς ἅς διατελοῦν ἔνσκα τῶν δανείων· αἱ ὑπολειπόμεναι ἐλεύθεραι εἰσπράξεις δὲν ἐπαρκοῦν οὔτε διὰ τὸν στρατὸν. Τὰ ἐντυπα γραμμάτια σχεδὸν ὑπάρχουν διατεθειμένα. Πῶς θὰ ζή-

σωμεν λοιπόν μέχρι τοῦ ἐρχομένου πάλιν 7θρίου ὅτε δυνάμεθα σπουδαῖόν τι νὰ λάβωμεν ἀπὸ τὰ τελωνεῖα; Ὑπομένουν οἱ συνταξιοῦχοι εἰς οὗς καθυστεροῦνται δύο καὶ τριῶν μηνῶν συντάξεις, ὑποφέρουν διάφοροι ἄλλοι δικαιοῦχοι ἐρχόμενοι καὶ κενοὶ ἀπερχόμενοι ἐκ τοῦ ταμείου, διότι ἤλπιζον εἰς τὴν παροῦσαν ἐποχὴν τῶν εἰσοδημάτων νὰ οἰκονομηθῶσιν ἤδη ὅμως ἐκλειπούσης τῆς ἐλπίδος των καὶ ἀνοιγομένης νέας καὶ μακρᾶς περιόδου καθυστερήσεως ἐνώπιόν των τί θὰ πράξουν; Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἀποδείξῃ ψεύστας· ἀλλὰ πολὺ φοβοῦμεθα. Ἀποβλέψατε εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας τὴν κατάστασιν κανονίζει ἡ θέσις τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου! Μεγάλην στενωχωρίαν ὑφίσταται καὶ ἀληθῆς οἰκονομικὴ κρίσις τὴν ἀπειλεῖ.

Καὶ μολαταῦτα ἀρνούμεθα θετικῶς τὴν ἰδέαν, ὅτι εἶναι δυνατόν μετὰ τὸν διπλασιασμὸν σχεδὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὕστερον ἀπὸ τοιαύτην κοινωνικὴν πρόοδον τὴν ὁποίαν ἀνέπτυξε, νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τοὺς πρὸ τοῦ 1862 προϋπολογισμούς. Ἐπιμένομεν ὅμως ὑποστηρίζοντες πάσῃ δυνάμει ὅτι διπλασιασθέντων ἔκτοτε τῶν δημοσίων εἰσοδημάτων καὶ κανονικῶς κατ' ἔτος αὐξανομένων, δυνάμεθα ἄνευ προσθήκης νέων φόρων, νέων δανείων, νὰ ἐπαρκέσωμεν τακτικῶς εἰς τὰς ἀληθεῖς καὶ πραγματικὰς ἀνάγκας μας.

Ἡ ἐξέτασις τῶν καθέκαστα ἐπιβάλλεται εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν Βουλὴν. Ἡμεῖς ἀπλῶς δίδομεν νήξεις, ἐπικαλούμενοι τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμόδιων, διότι οἱ ὑπολογισμοὶ μας ἐπιφέρουν πλήρες τὸ ἰσοζύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὅταν ἀφαιρεθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ πᾶσα δαπάνη μὴ νενομοθετημένη, πᾶσα θέσις περιττεύουσα καὶ μόνον δι' οἰκονομίαν προσώπων κρατουμένη, καὶ ὅταν ἀναθεωρηθῶσι πάγιαί τινες ὑποχρεώσεις, ἐν ὧρα πολιτικῆς ἀνεμοζάλης δι' αὐθαιρέσις καθιερωθεῖσαι ἄνευ τινὸς λογικῆς ἀναλογίας καὶ πέραν παντὸς δικαίου. Δὲν ἐννοήσαμεν ποτε

νὰ καταργηθῶσι τὰ χρήσιμα εἰς τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰσπραξίν τῶν φόρων ὄργανα. Φρονοῦμεν ὅμως ὅτι εἰς ἐπαρχίας, μικρὰς διδούσας προσόδους καὶ ταύτας ἐντὸς ὠρισμένου μικροῦ διαστήματος εἰσπραττομένης, δὲν δικαιολογεῖται ἡ διατήρησις τελῶν καὶ ἐλεγκτοῦ, ταμίου καὶ γραμματέως, ἐφόρου καὶ βοηθοῦ, μετὰ ὑποδεστέρου προσωπικοῦ, ἐπιχορηγήσεων, καταστημάτων κτλ. Ἕἷς καὶ μόνος ὑπάλληλος ἐπὶ ἕκαστος δι' ὅλας αὐτὰς τὰς ὑπηρεσίας.

Δυνατὸν ἦτο νὰ καταργηθῶσι διάφοροι ἀμοιβαί, ὅταν ἀρμόδιοι ὑπάλληλοι ἐκτελῶσι τὰ κύρια ἔργα, τὰ ὁποῖα ἡ εἰδικὴ ὑπηρεσία των ἐπιβάλλει. Δὲν θὰ ἦσαν ἀναγκαῖοι οἱ ἔκτακτοι βοηθοί, ἂν οἱ τακτικαὶ ὑπάλληλοι ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰ ἔργα δι' ἃ μισθοδοτοῦνται, ὑποβαλλόμενοι εἰς τὰς νενομισμένας λογοδοσίας. Δὲν εὐρίσκομεν ἀνάλογον πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ τὰς προσερχθείσας ὑπηρεσίας, τὴν πολυτέλειαν τῶν συντάξεων, ἣτις ἐκτὸς τῆς ὑλικῆς ζημίας συντελεῖ εἰς τὸ νὰ γυμνώσῃ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, χειρῶν ἀκμαίων, πείρας πεφωτισμένης καὶ πάσης εἰδικότητος γεγυμνασμένης· οὐχ' ἤττονος ἀξίας εὐρίσκομεν, τὴν σύμπηξιν καὶ τὸν σαφέστερον καθορισμὸν τῶν ἐξόδων διαφόρων ἄρθρων ἐκ τῶν δυνητικῶν λεγομένων.

Δὲν εὐρίσκομεν συμφέρουσαν τὴν κατάργησιν τῶν νομαρχιῶν καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, τῆς ἀστυνομίας, τοῦ τηλεγράφου, τοῦ ταχυδρομείου καὶ τῆς ἄλλης καθεστηκυίας διοικητικῆς ἱεραρχίας. Πιστεύομεν ὅμως ἀβλαβῆ τὴν συγχώνευσιν διοικητικῶν τινῶν ἀρχῶν, συστηθειῶν μόνον χάριν ἐπαρχιακῶν ἐπιρροῶν, καὶ τὴν κατάργησιν θέσεων χάριν προσώπων διατηρουμένων, καθὼς ἀκόμη καὶ τὴν ἀφαίρεσιν ἀποζημιώσεων διὰ γελοίους λόγους καὶ ἄνευ νόμου χορηγουμένων. Ἐννοοῦμεν πλήρη καὶ ἀσάλευτον τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀρθρ. 27 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, καθ' ὃ «οἱ τίτλοι τῆς ἐκκαθαρίσεως ἐκάστου ἐξόδου πρέπει νὰ παρέχουν τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι ὑπάρχει κεκτημένον δικαίωμα τοῖς

πιστώταις τοῦ κράτους» καὶ δὲν ἀναγνωρίζομεν εἰς τοὺς ὑπουργοὺς τὸ δικαίωμα νὰ ἀναγνωρίζουν ἀφηρημένα καὶ ἀνύπαρκτα δικαιώματα μὴ στηριζόμενα εἰς πραγματικοὺς κατὰ τύπους κατηρτισμένους τίτλους. Ἐννοοῦμεν τὸ κεφάλαιον τῆς δημοσίας ασφαλείας νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν προωρισμένον σκοπόν, τὴν καταδίωξιν τῆς ληστείας ὅταν ὑπάρχῃ. Τὸ τῆς δημοσίου υγείας εἰς προφύλαξιν τῆς χώρας ἀπὸ μολυσματικὰς νόσους, ὅταν ὑφίστανται καὶ ἐφ' ὅσον διαρκοῦν. Ἐννοοῦμεν ὅλα ἐν γένει τὰ κεφάλαια τοῦ προϋπολογισμοῦ νὰ χρησιμοποιοῦνται εἰς μόναν τὰς ὑπηρεσίας, ὡς ἀληθῶς ἀφορῶσιν, ἐν ὅσῳ ὑφίσταται πραγματικὴ ἀνάγκη. Δὲν βλέπομεν τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ἂν κλητῆρες, ναῦται, στρατιῶται καὶ πολλοὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου μισθοδοτούμενοι, παύσωσιν ὑπηρετοῦντες ἰδιωτῶν οἴκους, σκάνδαλον γινόμενοι εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τὸν δημόσιον χαρακτῆρα ἐμπνεύοντες. Ἄν εἶναι χρήσιμοι, ἡ πολιτεία στερεῖται ὑπηρεσίας μισθωμένης· ἂν περιττοί, πληρόνει δωρεάν ἐν τουλάχιστον ἑκατομμύριον κατ' ἔτος εἰς διατήρησιν χιλίων καὶ πλεόν τοιούτων ἀνδρῶν· καὶ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, ἀλλὰ ἂν τινες τύχωσιν ἰσχυροῦ καὶ γενναίου αὐθέντου, ἐκτὸς τοῦ κανονικοῦ μισθοῦ λαμβάνουν τακτικῶς καὶ ἀνωτέρας τούτου ἀμοιβὰς ὑπὸ διαφόρους ψευδεῖς τίτλους. Δὲν βλέπομεν, τί τὸ κωλύον τὸν διὰ νόμου ὀργανισμὸν τῶν ταχυδρομικῶν γραφείων καὶ τῆς ἀναλόγου ἐκάστου μισθοδοσίας ἀντὶ τῆς διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐθαιρέτου ἀξομειώσεως καὶ τοῦ σχηματισμοῦ τούτων· οὔτε ποίαν ὑπηρεσίαν προσφέρουν τριάκοντα ὑπάλληλοι καὶ πεντήκοντα κλητῆρες μισθοδοτούμενοι ἐκ μόνου τοῦ τηλεγραφείου Ἀθηνῶν. Περὶ τῆς χρήσεως τῶν βοηθημάτων ὡς σιωπήσωμεν ἐξ αἰδοῦς.

Νομίζομεν προσέτι ὅτι ἐξήκοντα ἑμμισθοὶ καθηγηταὶ διὰ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὑπέρμετρος πολυτέλεια, γινομένη χάριν προσώπων οὐδόλως ἢ λίαν ἀ-

μελῶς ἐκπληρούντων τὸ καθήκον. Ἐκατὸν πεντήκοντα δὲ καθηγηταὶ γυμνασίων καὶ 275 ἐλληνοδιδάσκαλοι ἴσως εἶναι ἐξωγκωμένος ἀριθμὸς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας, διότι εἰς πολλὰς ἐπαρχίας διατηρεῖται ἀνὰ ἓν σχολεῖον κατὰ δήμους, εἰς τὸ ὅποιον φοιτῶσι ἀνὰ δύο μέχρι πέντε μαθητῶν. Μήπως καὶ τὰ σχολεῖα δίδονται ρουσφέτια, ὡς συνέβη ἐν μικρᾷ νήσῳ διατηροῦσθαι ἐκ κληροδοτήματος σχολεῖον διὰ τρεῖς μαθητάς, εἰς τὸ ὑποῖον προσετέθη καὶ σχολάρχης, συγγενῆς ἰσχυροῦ κομματάρχου; Ἡ ἐκ δραχμῶν 200,000 περίπου ἑτησίᾳ πρόσοδος ἀπὸ τῶν διαφόρων κληροδοτημάτων, ἀντὶ νὰ δίδεται δῆθεν ὑποτροφία εἰς θηλάζοντα νήπια καὶ ἀνὰ δύο ἢ τρία μάλιῦτα κατ' οἰκογένειαν καὶ εἰς βοηθήματα δῆθεν ἀπόρων μαθητῶν ἀγόντων ἡλικίαν ἐξήκοντα ἑτῶν, δὲν ἦτο συμφερότερον νὰ ἀνακουφίσῃ τὸν δημόσιον προϋπολογισμὸν διατιθεμένη ὑπὲρ τῶν ὑποτρόφων τῶν διαφόρων ὑπουργείων;

Δὲν ἐννοοῦμεν νὰ ἐλαττώσωμεν τὸν στρατόν, μολονότι ὑπάρχουσιν οἱ φρονούντες ὅτι δι' ἴσης δαπάνης ἡδυνάμεθα νὰ ἐξασκῶμεν εἰς τὰ ὄπλα ὅλον τὸν κατάλληλον πληθυσμὸν καὶ νὰ ἔχωμεν ἐν ἀνάγκῃ σπουδαίαν καὶ ἐπαρκῆ δύναμιν· τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι λίαν σπουδαῖον καὶ ἀπαιτεῖ εἰδικὴν συζήτησιν. Ἀλλὰ πιστεύομεν ὅτι εὐχερέστατα ἡδυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἀρχηγοὺς ἐκάστου σώματος τοὺς ἀναλόγους ἀξιωματικούς, τοῦ λόχου λ. χ. τὸν λοχαγόν, τοῦ τάγματος τὸν ταγματάρχην κλπ. ὅπως ἔχουν ἄλλα μᾶλλον στρατιωτικὰ καὶ μᾶλλον εὐπορα ἔθνη, τὰ ὅποια μάλιστα ἐν δοθείσῃ περιστάσει ἠνδραγάθησαν. Δὲν βλέπωμεν τί ἐμποδίζει τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ λογιστικοῦ νόμου καὶ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν διαχειρίσεων, καὶ τὴν κατ' αὐτὸν προμήθειαν τοῦ παντὸς εἶδους ὑλικῶ.

Δὲν θέλομεν νὰ ἀφοπλισθῶσι τὰ πολεμικά μας πλοῖα, ἐξ ἐναντίας φρονοῦμεν ὡς συμφέρον νὰ σταθμεύουν εἰς τοὺς μεγαλειτέρους ἐμπορικοὺς λιμένας, ἐπιβλέποντα τὸν ἐλληνισμὸν καὶ εἰς τὰ ἐμπορικώτερα παράλια τῆς Τουρ-

κίας προστατεύοντα τὴν ἑλληνικὴν ναυτιλίαν. Δὲν ἐννοοῦμεν ὁμῶς τὸν λόγον δι' ὃν κυβερνοῦν τὰ πλοῖα μας ἀξιωματικοὶ κατὰ δύο βαθμοὺς ἀνώτεροι τῶν διοικούντων τὰ εὐρωπαϊκὰ διπλασίου μεγέθους ἀπὸ τὰ ἰδικά μας. Δὲν βλέπομεν τὴν ἀνάγκην νὰ δημιουργῶνται διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ θέσεις καὶ νὰ τοποθετῶνται εἰς αὐτὰ ἴδιοι ἀξιωματικοί, ἐνῶ τὰ ἔργα τούτων ἀνέθηκαν οἱ νόμοι εἰς τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ νομοθετημένας θέσεις κατέχοντας. Δὲν φρονοῦμεν ὅτι ὑπηρετοῦν ἀνάγκην τινὰ τῆς πολιτείας ἀνὰ δύο τρεῖς βοηθοὶ καὶ προϊστάμενοι μισθοδοτούμενοι εἰς λιμεναρχεῖα, τῶν ὁποίων τὰ καθήκοντα ἠδύναντο νὰ ἐκπληρώσωσιν ἄλλαι παράλιοι ἀρχαὶ ἢ τὸ πολὺ εἰς εἰδικὸς ὑπάλληλος. Οἱ ἀνὰ δέκα δὲ δι' ἐκάστην ἀνθρακαποθήκην μισθοδοτούμενοι φύλακες ποίαν ὑπηρεσίαν προσφέρουν; Τὰ χρήματα ὅσα δαπανῶνται οὕτω δὲν εἶναι καθαρὰ σπατάλη; δὲν πρέπει νὰ παύσῃ; δι' αὐτὴν ὁ λαὸς ὀφείλει νὰ πληρώνη φόρους; Ἐκθέτοντες τὰ ἀνωτέρω δὲν φρονοῦμεν τὰ τοῦ Κυβερνήτου καὶ τοῦ Ὁθωνος, κἀ τῶ ὅλα. Ἐξεναντίας κηρύττομεν σέβας καὶ ὑπόληψιν πρὸς τὰ καθιερωμένα, καὶ πρὸς διατήρησιν αὐτῶν ὑποστηρίζομεν τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ καταπεπτωκότος νόμου καὶ τὴν κατάπαυσιν τῆς σπατάλης καὶ τῆς παρανομίας.

Τέλος ἡ κακὴ μας κατάστασις οὐδένα λανθάνει· οἱ πάντες τὴν ἀναγνωρίζουν. Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Μεσίας ἐλήλυθεν, βαρὺς καὶ σώζων. Εἶναι δ' οὗτος ἡ ἀκαταμάχητος ἀνάγκη, ἡ φοβερὰ πενία, ἡ τυφλὴ πεῖνα· ἡ ἰσχυρὰ αὐτὴ δύναμις μιᾶς ἐπιβάλλει διὰ τῆς σιδηρᾶς χειρὸς τῆς ὅ,τι δὲν μᾶς ἀρέσει, ὅ,τι δὲν θέλομεν. Καὶ ἡ συνηγομένη Βουλὴ καὶ ἡ κυβέρνησις οἰαδῆποτε καὶ ἂν ᾗ, ἂν θελήσῃ νὰ οἰκονομήσῃ τὸ ἔλλειμμα τοῦ 1879 διὰ τοῦ διατεθειμένου ὑπὲρ τῆς ὁδοποιίας μέρους τοῦ τελευταίου δανείου, ὅπως λέγεται, διὰ τὸ προσεχὲς ὁμῶς ἔτος ὀφείλει πάντως νὰ ψηφίσῃ προϋπολογισμὸν ἰσόρροπον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰσχυοῦσης φορολογίας. Ἄν ὁμῶς οἱ πάντες πα-

ραφρονοῦν, εἰς τοῦλάχιστον θὰ εὐρεθῇ, ὅστις νὰ στήσῃ εἰς αἰώνιον ἀνάθεμα τὰς ἐξῆς ὀλίγας λέξεις, διατετυπωμένας εἰς πρότασιν, ὅτι: α) τὸ ἔθνος ἀπαιτεῖ προϋπολογισμὸν οἷον ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ λογιστικοῦ νόμου, β) τὸ ἔθνος ἀπαιτεῖ νὰ μὴν ἐπαναληφθῇ ποτὲ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ ΥἚΓ' τῆς 21 Δεκεμβρίου 1878 νόμου τοῦ κυροῦντος τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐξόδων τῆς χρήσεως 1879 ὡς ἀναιροῦν τὸν περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν νόμον, γ) τὸ ἔθνος ἀπαιτεῖ ὅπως μὴ πληρόνηται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου οὐδεμία δαπάνη, μὴ ἐγκεκριμένα δι' εἰδικοῦ νόμου, δ) ἐπειδὴ ἡ νομοτελεστικὴ ἐξουσία δὲν κατάρθωσε νὰ παρουσιάσῃ διαδήλωσιν τινὰ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ἐπὶ τῶν ἀπολογισμῶν τῶν ἐξόδων τῶν παρελθουσῶν χρήσεων, ἡ Βουλὴ διὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ προσδιορίσῃ ταῦτα ἀκριβῶς, ἀρνεῖται τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ πάσης νέας πιστώσεως πρὶν ἢ κατατεθῶσιν εἰς αὐτὴν τὰ χρηματικὰ ἐντάλματα μιᾶς τῶν τελευταίων χρήσεων, τὰ ἐκδεδομένα δι' ἐξόδα τοῦ κράτους, ἰδίως τῶν κανονικῶν μισθοδοσιῶν καὶ τῶν διὰ εἰδικῶν νόμων καὶ συμβάσεων ἐγκεκριμένων. Ἄν πάντες ἐξέκλιναν, πάντες ἠχρειώθησαν μέχρις ἐνδὸς, ἅς χρησιμεύσῃ ἡ πρότασις αὕτη ὡς σημαία τοῦ λαοῦ, τοῦ τύπου καὶ παντὸς πολιτευομένου, καὶ θὰ εἰσακουσθῇ. Τότε οἱ ἐν σκοτίᾳ βαδίζοντες πολιτευόμενοι θὰ πιστεύσουν, ὅτι τὰ σημερινὰ εἰσοδήματα ἐπαρκοῦν εἰς τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου ἄνευ νέων φόρων καὶ δανείων.

Δ.

ΠΑΝΓΚΟΣΜΙΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ.

Ἡ κατὰ θάλασσαν ἀσκουμένη μεταβιβαστική βιομηχανία ἀποτελεῖ ἓνα τῶν κυριωτέρων τύπων τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου τῆς ναυτικῆς συγκοινωνίας σκάφους μέχρι τοῦ μεγαλοπρεποῦς σιδηροξυλίνου οἰκοδομήματος, τὸ ὁποῖον ἐπιπλέει ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν ἀγρίων κυμάτων. Ἡ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν στροφή τῶν βλεμμάτων τῆς καταστατικῆς πρὸς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς βιομηχανίας εἶναι τοιοῦτοτρόπως σταθερὰ τῆς ἐπιστήμης ἀπαίτησις, ὀφείλομεν δὲ πολλὰς χάριτας εἰς τὸ Γραφεῖον Veritas, τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσεν γενικὸν εὔρετήριον τοῦ ἐν ἔτει 1878 παγκοσμίου ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, ἀπὸ τῶν εἰδήσεων τοῦ ὁποίου ἀγόμεθα εἰς τὰ ἐπόμενα πορίσματα, δυνάμενα νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰ περὶ τοῦ ἔτους 1876 δημοσιευθέντα ἄλλοτε ἐν τῇ Οἰκονομικῇ Ἐπιθεωρήσει (φυλ. 49 σελ. 39, Μάρτιος 1877.)

Εἰς 49,524 ἱστιοφόρα πλοῖα ὀλικῆς χωρητικότητος 14,317,430 τόνων καὶ εἰς 5,462 ἀτμοκίνητα ὀλικῆς χωρητικότητος 5,595,175 τόνων ὑπολογίζεται τὸ ἐν ἔτει 1878 ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῶν ἐπομένων (εἰς κατιούσαν ἀπο τῆς χωρητικότητος τῶν ἱστιοφόρων πλοίων κλίμακα) χωρῶν.

Ἄγγλία. — Ἱστιοφόρα 18,394 τόνων 5,792,376 καὶ ἀτμοκίνητα 3,126 τόνων 3,465,187.

Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι. — Ἱστιοφόρα 6,050 τόνων 2,075,832 καὶ ἀτμοκίνητα 516 τόνων 609,101.

Νορβηγία. — Ἱστιοφόρα 4,157 τόνων 1,374,824 καὶ ἀτμοκίνητα 121 τόνων 53,331.

Ἰταλία. — Ἱστιοφόρα 3,135 τόνων 963,625 καὶ ἀτμοκίνητα 92 τόνων 84,421.

Γερμανία. — Ἱστιοφόρα 3,291 τόνων 814,674 καὶ ἀτμοκίνητα 220 τόνων 253,667.

Γαλλία. — Ἱστιοφόρα 2,972 τόνων 595,933 καὶ ἀτμοκίνητα 275 τόνων 335,219.

Ρωσσία. — Ἱστιοφόρα 1,814 τόνων 413,932 καὶ ἀτμοκίνητα 148 τόνων 104,702.

Σουηδία. — Ἱστιοφόρα 1,901 τόνων 413,710 καὶ ἀτμοκίνητα 182 τόνων 78,318.

Ἑλλάς. — Ἱστιοφόρα 1,969 τόνων 406,018 καὶ ἀτμοκίνητα 12 τόνων 7,721.

Ὀλλανδία. — Ἱστιοφόρα 1,292 τόνων 365,367 καὶ ἀτμοκίνητα 111 τόνων 116,149.

Ἰσπανία. — Ἱστιοφόρα 1,590 τόνων 329,215 καὶ ἀτμοκίνητα 199 τόνων 152,708.

Αὐστρία. — Ἱστιοφόρα 626 τόνων 246,006 καὶ ἀτμοκίνητα 75 τόνων 84,421.

Δανία. — Ἱστιοφόρα 1,180 τόνων 178,363 καὶ ἀτμοκίνητα 103 τόνων 68,963.

Πορτογαλλία. — Ἱστιοφόρα 421 τόνων 103,105 καὶ ἀτμοκίνητα 17 τόνων 16,678.

Μεσημβρινὴ Ἀμερική. — Ἱστιοφόρα 279 τόνων 96,732 καὶ ἀτμοκίνητα 74 τόνων 50,779.

Κεντρικὴ Ἀμερική. — Ἱστιοφόρα 144 τόνων 56,981 καὶ ἀτμοκίνητα 14 τόνων 10,888.

Τουρκία. — Ἱστιοφόρα 312 τόνων 53,853 καὶ ἀτμοκίνητα (μετὰ τῆς Αἰγύπτου) 30 τόνων 27,629.

Ἀσία. — Ἱστιοφόρα 52 τόνων 19,381 καὶ ἀτμοκίνητα 29 τόνων 36,270.

Βέλγιον. — Ἱστιοφόρα 25 τόνων 11,275 καὶ ἀτμοκίνητα 27 τόνων 38,591.

Ἀφρική. — Ἱστιοφόρα 5 τόνων 642 καὶ ἀτμοκίνητον 1 τόνων 1,067.

Ἐπὶ τῆς εἰκοσαβάθμου ταύτης κλίμακας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν χωρητικότητα τῶν ἱστιοφόρων πλοίων, ἡ Ἑλλάς κα-

τέχει τὴν ἑννάτην βαθμίδα, τὴν ἑβδόμην δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων. Ὡς πρὸς τοῦτον προήγειται ἡ Ἑλλάς τῆς Ρωσσίας, Σουηδίας, Ὁλλανδίας, Ἰσπανίας, Δανίας, ἀφίνουσα ὀπίσθεν τὴν Αὐστρίαν, Πορτογαλίαν, Τουρκίαν καὶ τὸ Βέλγιον. Ὡς πρὸς τὴν χωρητικότητα τῶν πλοίων προήγειται ἡ Ἑλλάς τῆς Ὁλλανδίας, Ἰσπανίας, Αὐστρίας, Δανίας, Πορτογαλίας, ἀφίνουσα πολὺ ὀπίσθεν τὴν Μεσημβρινὴν καὶ Κεντρικὴν Ἀμερικὴν, Τουρκίαν καὶ τὸ Βέλγιον.

Ἐπὶ τῆς ἐπόψεως τοῦ ἀτμοκινήτου ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, ἡ Ἑλλάς κατέχει τὴν προτελευταίαν τῆς ἀνωτέρω κλίμακος βαθμίδα κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν τῶν σκάφων καὶ τὴν χωρητικότητά αὐτῶν. Σημεῖον ὅτι ἀκόμη δὲν κατενόησεν τὸ ἐπιχειρηματικὸν τῆς ἡμετέρας χώρας πνεῦμα τὰς μεγάλας διαστάσεις, τὰς ὁποίας ἔλαβε κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἡ ἐπὶ τοῦ ἀτμοῦ ἐνεργουμένη μεταρρύθμισις τῆς ναυτιλίας. Ἀρκεῖ ἡ σύγκρισις τῶν ἐξαγομένων τῆς ἀναχειρίας ναυτικῆς ἀπογραφῆς πρὸς τὰ κατὰ τὴν προηγουμένην διέτιαν. Ἐνῶ τῷ 1876 ὑπῆρχον 58,208 ιστιοφόρα τόνων 15,553,368, τῷ 1877 κατέβησαν εἰς 51,912 τόνων 14,799,139 καὶ τῷ 1878 ἔτι μᾶλλον εἰς 49,524 τόνων 14,317,430. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι καὶ ἡ τῶν ἀτμοκινήτων κατάστασις ἐν τῇ ὑπὸ σύγκρισιν ἡμετέρᾳ δὲν παρίστα τὴν ἐν προηγουμέναις περιόδοις πρόοδον, πάντως ὁμῶς ἔχει πιεσθερότερον καὶ πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν γενικὴν τῆς βιομηχανίας κρίσιν μᾶλλον ἀπτόητον. Τοιοῦτοτρόπως ἐνῶ τῷ 1876 ὑπῆρχον 5,771 ἀτμοκίνητα τόνων 5,686,842, τῷ 1877 ὑπελογίζοντο εἰς 5,471 τόνων 5,507,699 καὶ τῷ 1878 εἰς 5,462 τόνων 5,595,175. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1877 μέχρι τοῦ ἔτους 1878 τὸ παγκοσμίον ἐμπορικὸν ναυτικὸν ἠλαττώθη ἐπὶ μὲν τοῦ ιστιοφόρου τμήματος αὐτοῦ κατὰ 2,388 πλοῖα καὶ 481,700 τόνους, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀτμοκινήτου κατὰ 9 πλοῖα καὶ 88,076 τόνους.

ΕΛΛΗΝΟ-ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ.

Ἐλπίζων ὅτι κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν τῆς Βουλῆς σύνοδον πολλοὶ ἐκ τῶν σπλάγγνων τοῦ λαοῦ ἐκλεχθέντες βουλευταὶ θέλουσιν ἐπισταμένως μελετήσῃ πάντα τὰ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας τῆς πατρίδος συντελοῦντα μέτρα, καὶ νομοθετήσῃ, ἀντὶ νέων φόρων ἐπαχθῶν, νόμους παρέχοντας εὐκολίας πρὸς τὰ ἡμέτερα προϊόντα, ὅπως διαγωνίζονται πρὸς τὰ τῶν ἄλλων κρατῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ τοῦλάχιστον, παραδίδω εἰς τὴν δημοσιότητα συγκριτικὰς τινὰς μελέτας ἀπὸ τῆς τελευταίας ἐπισήμου Καταστατικῆς τοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου τῆς Αἰγύπτου, καθ' ὅσον τοῦτο ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς κυριώτερας χώρας τῆς διεθνούς συναλλαγῆς.

Ἡ Καταστατικὴ αὕτη συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς σχετικῆς ἐν Αἰγύπτῳ δημοσίας ὑπηρεσίας κ. Φ. Ἀμίτσι Βέη, εἶναι ἀληθές, ὅτι ὡς πρὸς τὸ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον τῆς Αἰγύπτου ἔχει ἐλλείψεις τινὰς, ὡς π. χ. ἐπὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ χασις, τὰ ὁποῖα ἐξ Ἑλλάδος εἰσάγονται, ἀπερ, καὶ τοὶ ἀνερχόμενα εἰς 150,000 ὀκάδας περίπου κατ' ἔτος, οὐδόλως μνημονεύονται, ἀναγκαζομένων τῶν ἐμπόρων ὑπὸ τῆς βαρείας φορολογίας τῶν δύο τούτων εἰδῶν νὰ εἰσάγωσιν αὐτὰ λαθραίως, ἢ νὰ λαμβάνωσι φορτωτικὰς ἐκ Τουρκίας. Δὲν ἀμφισβάλλω δὲ ὅτι καὶ ἄλλα εἶδη, οἷον πυρίτις κλπ. παρελείφθησαν ἐν τῇ εἰσαγωγῇ, ἅτινα ἤθελον ἐπαισθητῶς αὐξήσῃ τὴν σπουδαιότητα τοῦ μετὰ τῆς Αἰγύπτου ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος ἐγγραφόμενα ἐν τοῖς πίναξι τῆς Αἰγυπτιακῆς Καταστατικῆς. Καθ' ἃς παρὰ διαφόρων ὁμογενῶν ἔλαβον πληροφορίας ἡ ἀξία τῶν παραλειφθέντων ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ἐξ Ἑλλάδος ἐμπορευμάτων τούτων ἀνέρχεται εἰς 2,500,000

γρ. αγγ. ἢ φρ. 650,000. Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι λεπτομέρειαι, αἱ ὁποῖαι οὐδόλως ἀπονοῦσι τὰ γενικά τῆς ἀνά χειρας καταστατικῆς πορίσματα.

Ἐν γένει ἡ κατά τὸ 1878 εἰσαγωγή καὶ ἐξαγωγή τῆς Αἰγύπτου ὑπελογίσθη εἰς 1,294,161,874 γρόσια (ἕκαστον αἰγυπτ. γρ. = 3,84 ν. δραχ. ἑλλην.), παριστώσα διαδοχικὴν ἐλάττωσιν διότι κατὰ τὸ 1877 ἀνέβαινον εἰς 1,724,367,346, τῷ 1876 εἰς 1,781,447,684, τῷ 1875 εἰς 1,895,280,101. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἔτος 1878 ἢ μετὰ τῆς Ἀγγλίας συναλλαγῆ κατέχει τὴν ἀ' θέσιν (744,193,710), ἢ μετὰ τῆς Γαλλίας τὴν β' (181,844,835), ἢ μετὰ τῆς Ρωσσίας τὴν γ' (99,519,583), ἢ μετὰ τῆς Αὐστροουγγαρίας τὴν δ' (83,000,769), ἢ μετὰ τῆς Ἰταλίας τὴν ε' (62,533,923), ἢ μετὰ τῆς Τουρκίας τὴν ς' (48,654,766) ἢ μετὰ τῆς Ἰνδίας, Κίνας καὶ Ἰαπωνίας τὴν ζ' (34,113,235), ἢ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς τὴν η' (11,336,670), ἢ μετὰ τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλλίας τὴν θ' (8,912,783), ἢ μετὰ τῆς Ἑλλάδος τὴν ι' (7,333,257), ἢ μετὰ τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας τὴν ια' (2,036,161), κλπ.

Εἰδικώτερον ἐπὶ μὲν τῆς εἰσαγωγῆς, Ἀγγλία 252,4 ἑκατομ. αγγ. γρόσια· Γαλλία 88,1· Αὐστροουγγαρία 53,9· Ἰνδία, Κίνα καὶ Ἰαπωνία 34,1· Ἰταλία 19,8· Τουρκία 12,1· Ἀμερικὴ 8,6· Ρωσσία 7,4· Σουηδία καὶ Νορβηγία 2· Ἑλλάς 1,9· ἐπὶ δὲ τῆς ἐξαγωγῆς Ἀγγλία 491,7· Γαλλία 93,7· Ρωσσία 92,1· Ἰταλία 42,6· Τουρκία 36,4· Αὐστροουγγαρία 29· Ἰσπανία καὶ Πορτογαλλία 8,9· Ἑλλάς 5,3· Ἀμερικὴ 2,6.

Ἀλλὰ σκοπὸς ἡμῶν εἶναι μᾶλλον ἡ καταστατικὴ ἔρευνα τοῦ ἑλληνοαιγυπτιακοῦ ἐμπορίου· οὕτως ἐκ τῶν ἀνά χειρας πινάκων παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῇ τελευταίᾳ πενταετίᾳ τῶν ἐτῶν 1874-1878 τὰ ἐμπορεύματα ἠκολούθησαν τὴν ἐπομένην μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αἰγύπτου κίνησιν:

Εἰσαγωγή ἀπὸ Ἑλλάδος εἰς Αἴγυπτον:— Φάρμακα 20,086 γρόσια τῷ 1874 καὶ 59,181 τῷ 1878. Φαβεν-

τιανὰ καὶ κεράμεια ἀγγεῖα 1,024 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Σίδηρος ἀκατέργαστος καὶ κατεργασμένος 8,075 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Ἄλευρον 0 τῷ 1874 καὶ 106 τῷ 1878. Ὀπῶραι γωπαὶ καὶ ξηραὶ 68,966 τῷ 1874 καὶ 230,027 τῷ 1878. Ἐλαια διάφορα 14,498 τῷ 1874 καὶ 208,319 τῷ 1878. Λυχνίαι καὶ φανοὶ 1,725 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Μηχαναὶ 2,257 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Βαμβάκηρὰ 5,450 τῷ 1874 καὶ 57,550 τῷ 1878. Μάλλινα 12,779 τῷ 1874 καὶ 98,563 τῷ 1878. Λινὰ καὶ κανάβινα 4,700 τῷ 1874 καὶ 13,648 τῷ 1878. Μεταξωτὰ 1,550 τῷ 1874 καὶ 690 τῷ 1878. Ἐπιπλα 1,987 τῷ 1874 καὶ 1,450 τῷ 1878. Χαρτῖα διάφορα 5,995 τῷ 1874 καὶ 8,703 τῷ 1878. Ἀρωματικά 0 τῷ 1874 καὶ 922 τῷ 1878. Δέρματα 81,568 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Πίσσα 0 τῷ 1874 καὶ 612 τῷ 1878. Τρόφιμα 221,364 τῷ 1874 καὶ 260,338 τῷ 1878. Σάπωνες 5,816 τῷ 1874 καὶ 1611 τῷ 1878. Μέταξα ἀκατέργαστος 250 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Ταμβάκος 0 τῷ 1874 καὶ 34 τῷ 1878. Καπνὸς 48 τῷ 1874 καὶ 16 τῷ 1878. Τάπητες 0 τῷ 1874 καὶ 876 τῷ 1878. Οἶνος καὶ οἰνόπνευμα 147,638 τῷ 1874 καὶ 552,246 τῷ 1878. Κτήνη 561,710 τῷ 1874 καὶ 201,165 τῷ 1878. Γραφικαὶ ὕλαι 3,006 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Ξυλεία 250,472 τῷ 1874 καὶ 71,157 τῷ 1878. Ὑποδήματα 13,990 τῷ 1874 καὶ 32,686 τῷ 1878. Χρυσάφικα 1,194 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Ἀσβέστος, λιθόκολλα 300 τῷ 1874 καὶ 5,346 τῷ 1878. Ἐνδυμασία 18,839 τῷ 1874 καὶ 4,527 τῷ 1878. Χρώματα καὶ βερνίκιον 0 τῷ 1874 καὶ 55,132 τῷ 1878. Σχοινία καὶ στυπίον 1793 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Χαλκὸς καὶ οὐρείχαλκος 5,608 τῷ 1874 καὶ 4323 τῷ 1878. Πλάκες Κρύσταλα καὶ ὕελικα 17,543 τῷ 1874 καὶ 372 τῷ 1878 καὶ λίθοι 8,480 τῷ 1874 καὶ 27,883 τῷ 1878. Ἐμπορεύματα διάφορα 14,572 τῷ 1874 καὶ 237,195 τῷ 1878. Τὸ ὅλον τῆς ἐξ Ἑλλάδος αἰγυπτιακῆς εἰσαγωγῆς ἀναδίδει

εις 503,403 τῷ 1874 καὶ 1,954,459 τῷ 1878 τουτέστιν αὐξήσις πλεόν τοῦ τετάρτου.

Ἐξαγωγή ἀπὸ Αἰγύπτου εἰς Ἑλλάδα. — Κτήνη 5,000 τῷ 1874 καὶ 3,000 τῷ 1878. Ἄλλοδλ 13,342 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Σίτος 240 τῷ 1874 καὶ 14,289 τῷ 1878. Καφές 20,321 τῷ 1874 καὶ 4508 τῷ 1878. Κάναβις 0 τῷ 1874 καὶ 5,170 τῷ 1878. Ράκη 713 τῷ 1874 καὶ 430 τῷ 1878. Κηρὸς ἀκατέργαστος 20,762 τῷ 1874 καὶ 40,822 τῷ 1878. Βάμβαξ 158,770 τῷ 1874 καὶ 915,446 τῷ 1878. Χουρμάδες 27,000 τῷ 1874 καὶ 53,102 τῷ 1878. Ἄλευρον 22,304 τῷ 1874 καὶ 55,450 τῷ 1878. Κύαμοι 7,667 τῷ 1874 καὶ 1528 τῷ 1878. Νήματα 0 τῷ 1874 καὶ 1062 τῷ 1878. Ὀπῶραι καὶ χόρτα 13,208 τῷ 1874 καὶ 33,506 τῷ 1878. Κόμμι 18,089 τῷ 1874 καὶ 21,063 τῷ 1878. Βαμβακόσπορος 37,537 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Μαλία 1,557 τῷ 1874 καὶ 0 τῷ 1878. Φακή 3,258 τῷ 1874 καὶ 2,400 τῷ 1878. Βιβλία 0 τῷ 1874 καὶ 2,400 τῷ 1878. Λιπάσματα 0 τῷ 1874 καὶ 122 τῷ 1878. Ψίαθοι 4,158 τῷ 1874 καὶ 1,149 τῷ 1878. Δέρματα 5,402,382 τῷ 1874 καὶ 3,672,453 τῷ 1878. Πίσσα καὶ ἐρέβινθος 1,728 τῷ 1874 καὶ 1,489 τῷ 1878. Ὀρόζιον 70,385 τῷ 1874 καὶ 255,295 τῷ 1878. Σόδα 0 τῷ 1874 καὶ 380 τῷ 1878. Ζάχαρι 421,615 τῷ 1874 καὶ 77,644 τῷ 1878. Παλαιόσχοινα 0 τῷ 1874 καὶ 1820 τῷ 1878. Παλαιόχαλκος καὶ σίδηρος 2,325 τῷ 1874 καὶ 1,873 τῷ 1878. Ἐμπορεύματα διάφορα 122,224 τῷ 1874 καὶ 240,234 τῷ 1878. Τὸ ὅλον τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα αἰγυπτιακῆς ἐξαγωγῆς 6,073,252 τῷ 1874 καὶ 5,338,899 τῷ 1878, τουτέστιν εἰς ἐλάττωσιν πλεόν τοῦ ἐννάτου.

Μεθ' ὅλας τὰς ἀτελείας τῆς προκειμένης καταστατικῆς, τὰς ὁποίας ἐν ἀρχῇ ἐσημειώσαμεν, προξενεῖ αἴσθησιν ἢ ἐκ τῆς ἀπὸ Ἑλλάδος εἰς Αἴγυπτον εἰσαγωγῆς ἔλλειψις πάσης περὶ βιβλίων μνείας, ἐνῶ ἀπὸ Αἰγύπτου εἰς Ἑλλάδα τριαύτη μνημονεύεται. Μήπως ὁ ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνισμὸς

δὲν ἀναγινώσκει τὰ ἔργα τῆς Μητροπόλεως; Καὶ ἀντιστρόφως, τῶν τροφίμων ἢ κινήσις μεταξύ Ἑλλάδος καὶ τῆς παχείας τοῦ Νείλου χώρας παριστᾷ ἀξιοπαρατήρητον φαινόμενον, διότι σχετικῶς ἡ Ἑλλὰς χορηγεῖ πλείονα εἰς τὴν Αἴγυπτον. Βιβλία λοιπὸν ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ σιτία ἐκ τῆς Ἑλλάδος!

Γ. ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ.

ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εἰς 62 ὑπολογίζονται αἱ πρὸς κατάρτισιν τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς ἐκλογικαὶ περιφέρειαι. Ὁ κανὼν εἶναι κατὰ τὸ ἄρθρον 68 τοῦ Συντάγματος, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν ἐκάστης ἐπαρχίας προσδιορίζεται ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς. Δὲν φαίνεται ἡμῖν ὀρθὴ ἡ διάκρισις τὴν ὁποίαν ὁ περὶ ἐκλογῆς τῶν βουλευτῶν ΧΜΗ' νόμος θέτει μεταξύ πληθυσμοῦ κατοίκων καὶ πληθυσμοῦ δημοτῶν. Τὸ σύνταγμα ὁμιλεῖ περὶ πληθυσμοῦ, εἰς τὴν ἔννοιαν δὲ τοῦ πληθυσμοῦ κεῖται οὐχὶ ὁ δημότης ἀλλ' ὁ κάτοικος. Δυνατὸν νὰ ἀντείπη τις, ὅτι ὁ μὴ πολίτης Ἑλληὴν δὲν ὑπολογίζεται εἰς τὰς ἐκλογικὰς τῶν βουλευτῶν καὶ βεβαίως τοῦτο ἀληθεύει ἀλλ' ὡς δὲ ἴσως. Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν, ἡ συντάξασα τὴν πολιτείαν Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἀπέβλεψε μᾶλλον εἰς τὸ δημόσιον πνεῦμα τὸ ὁποῖον κατασκευάζει ἐν ἐκάστη ἐκλογικῇ περιφερειᾷ ὁ κινῶν τὴν ζωὴν αὐτῆς πληθυσμὸς, ὅσοσδήποτε ἢ οἷοςδήποτε καὶ ἂν εἶναι οὗτος. Ἐπειτα καὶ αἱ ἐν τοῖς δημοτικοῖς καταλόγοις ἐγγραφαὶ οὐδαμοῦ περιέχουσι τὴν ἐπιθυμητὴν περὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δημοτῶν ἀκρίβειαν, ἐνῶ αἱ ἀπογραφαὶ τῶν πληθυσμῶν κέκτηνται μείζον κῦρος. Ἀλλὰ ταῦτα ἐν παρόδῳ, τῆς γενικῆς ἐκλογικῆς ἐννοίας εἰς ἄλλην τάξιν ἰδεῶν ἀνηκούσης.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν δημοτῶν ἀναλογία τῶν ἐκλεκτῶν βουλευτῶν, κατὰ τὸν προμνησθέντα ΧΜΗ΄ νόμον, ἐπαρχία ἔχουσα πληθυσμὸν μέχρι 10 χιλ. ἐκλέγει ἓνα βουλευτὴν, ἔχουσα μείζονα τῶν 10 χιλ. μέχρις 20 χιλ. δημοτῶν ἐκλέγει δύο, ἀνώτερον τῶν 20 χιλ. μέχρι 30 χιλ. δημοτῶν ἐκλέγει τρεῖς, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς προστιθεμένου ἑνὸς βουλευτοῦ ὡσάκις ὁ πληθυσμὸς εἶναι ἀνώτερος τῆς προηγουμένης δεκάδος χιλιάδων, ὥστε καὶ εἰς δημότης πλέον τῶν 10 χιλ. ἂν ὑπάρχη δίδει εἰς τὴν ἐκλογικὴν τοῦ περιφέρειαν ἓνα βουλευτὴν, ὅπως καὶ ἂν ὑπῆρχον 9,999. Ὁ ἀνωτέρω πληθυσμὸς ὀρίζεται, διὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης βουλευτικῆς περιόδου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπισήμων ἀπογραφικῶν πινάκων τῆς τελευταίας πρὸ τῶν γενικῶν ἐκλογῶν τῆς βουλευτικῆς περιόδου δημοσιευθείσης καταστατικῆς τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους.

Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ κανόνα· ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἐπαρχιακῶν περιφερειῶν καὶ τοῦ ἤδη εἰρημένου ἐκλογικοῦ ἐν αὐταῖς ἀριθμοῦ ἀναγράφονται ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἐξαιρέσεις. Αἱ νῆσοι Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι Ψαριανοὶ ἐκλέγουσι βουλευτὰς τρεῖς ἢ πρώτη, δύο ἢ δευτέρα, καὶ δύο οἱ τρίτοι. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν Ψαριανῶν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἐκ τῆς δούλης Ἑλλάδος μετανάστὰς ἐχορηγήθη τὸ δικαίωμα, ὅπερ εἰσέτι δὲν κατήρτισθη, ἵνα ἐκλέγωσι βουλευτὴν ἂν συνοικισθέντες πραγματικῶς ἀποτελέσωσι πόλιν, ὅῃ μὴν ἢ ἐπαρχίαν καὶ ἀπαρτίσωσι πληθυσμὸν ἴσον πρὸς τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τῆς ἐχούσης τὸν μικρότερον ἀριθμὸν ἐκλογικῆς περιφέρειας, οἷα εἶναι ἢ τῶν Παξῶν ἀριθμοῦσα 5,451 δημότας. Διὰ λόγους δὲ διοικητικῆς διαιρέσεως ἀνεγνωρίσθησαν ἰδιαιτέρως καὶ οἱ ἠνωμένοι δῆμοι Ἑρμιόνης, Κρανιδίου καὶ Αἰδύμων ὡς αὐτοτελῆς ἐκλογικὴ περιφέρεια ἐπὶ τῇ κανονικῇ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δημοτῶν ἀναλογία ὡς πρὸς τοὺς ἐκλεκτέους βουλευτὰς, δηλαδή ἓνα τοιοῦτον κατὰ μυριάδα ἐκλογέων.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω προϋποθέσεις ἰδοὺ πῶς διαμοιράζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν τῆς Ἑλλάδος καθ' ἑκάστην ἐκλογικὴν περιφέρειαν:—Αἰγιαλεία 2, Αἴγινα 1, Ἄνδρος 3, Ἄργος 3, Ἀττικὴ 8, Βάλκος 2, Βόνιστα καὶ Ξηρόμερον 3, Γορτυνία 6 Γύθειον 2, Δωρὶς 3, Ἐπίδαυρος Αἰμυρὰ 3, Ἑρμιόνης 2, Εὐρυτανία 5, Ζάκυνθος 5, Ἠλεία 6, Θήβαι 3, Θήρα 3, Ἰθάκη 2, Καλάβρυτα 5, Καλάμαι 5, Κάρυστία 5, Κέα 2, Κέρκυρα 3, Κορινθία 5, Κραναία 4, Κύθηρα 3, Κυνουρία 4, Λακεδαίμων 6, Λεβαδεία 3, Λευκάς 3, Λοκρὶς 3, Μαντίνεια 6, Μεγαλόπολις 3, Μεγαρίς 2, Μέση 3, Μεσολόγγιον 3, Μεσσήνη 4, Μῆλος 2, Νάξος 3, Ναυπακτία 3, Ναυπλία 2, Ξηροχώριον 2, Οἴτυλον 4, Ὀλυμπία 3, Ὄρος 3, Πάλη 3, Παξοὶ 1, Παρνασσὶς 4, Πάτραι 6, Πυλία 3, Σάμη 2, Σκόπελος 2, Σπέτσαι 2, Σύρος 5, Τήνος 3, Τριφυλία 4, Τριχωνία 2, Τροιζηνία 2, Ὑδρα 3, Φθιώτις 5, Χαλκὶς 4, Νέα Ψαρὰ 2.

Ἡ ἀνωτέρω βουλευτικὴ ἀπογραφή δεικνύει, ὅτι μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐκλογικῶν περιφερειῶν 2 περιφέρειαι ἐκλέγουσι ἀνά 1 βουλευτὴν, 15 περιφέρειαι ἀνά δύο βουλευτὰς, 24 περιφέρειαι ἀνά 3 βουλευτὰς, 8 περιφέρειαι ἀνά 4 βουλευτὰς, 7 περιφέρειαι ἀνά 5 βουλευτὰς, 5 περιφέρειαι ἀνά 6 βουλευτὰς, 1 περιφέρεια 8 βουλευτὰς.

Λ.

ΧΩΡΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ἘΝ ΙΤΑΛΙΑ.

Αἱ προπορευόμεναι τάξεις τῆς κοινωνίας δὲν προπορεύονται ἀπλῶς χάριν ἀπολαύσεως, ἀλλὰ καὶ χάριν ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς τύχης τῶν κατόπιν ἐρχομένων καὶ μάλιστα τῶν εἰς τὸ τέλος τῆς κοινωνικῆς ἐν γένει παρατάξεως ἀπισθοδρομικῶν. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀποτελεῖ τὸ ὡραιότερον δίπλωμα, καὶ χαρὰ εἰς ἐκείνους οἵτινες κράτῳσι

τοῦτο ἀνά χειρας. Ὅθεν ὡς παράδειγμα τοιαύτης τινός ἀρμονικῆς ἐκτυλίξεως τῆς ἐθνικῆς ζωῆς ἀρκεῖ ἡμῖν τὸ ἔξωθεν τῆς Φλωρεντίας, ἐν τῇ ἀγροτικῇ ἐπαύλει τῆς οἰκογενείας Ποζολίνη, ἀπό τινος χρόνου λειτουργοῦν χωρικὸν σχολεῖον, ἡ ἰδέα καὶ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ὁποίου ὀφείλεται εἰς τὴν ἐν μέσῳ τῶν ἀγροτῶν ζῶσαν οἰκοδέσποιναν.

Πρώτη βᾶσις τῆς ἐκπολιτιστικῆς καὶ βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως τῶν ὑπαίθρων εἶναι ἡ συμβίωσις τῶν κυρίων τῆς γῆς μετὰ τῶν ἐργατῶν αὐτῆς. Δὲν ὑπάρχει διὰ τὴν γεωργίαν τραῦμα δεινότερον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον προξενοῦσιν οἱ μακρὰν τῆς περιφερείας αὐτῆς καταναλίσκοντες τὰ εἰσοδήματά της. Ὡστε ὅταν ἡ κ. Ποζολίνη ἀφιερῶθη εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ πέριξ αὐτῆς ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ διετέλει εἰς ἀρμονίαν πρὸς τὰς ἄνω ἐκτεθείσας θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς εὐθύνης ἢ τοι τῶν προπορευομένων τάξεων τῆς κοινωνίας καὶ τῆς συναφείας τῶν κυρίων μετὰ τῆς γῆς.

Τὸ πρῶτον ἤρχισε νὰ συναθροίζῃ παρ' ἑαυτῇ τὰς πλησιεστέρας χωρικὰς κόρας, ὅπως διδάξῃ αὐταῖς τὴν ραπτικήν. Αἱ κόραι αὗται ἔσπευσαν εἰς τὴν πρόσκλησιν γυμνόποδες τὸ πλεῖστον καὶ ἐν μεγάλῃ περι τὴν ἐνδυμασίαν ἀθλιότητι. Τὸ οὐσιῶδες ἦτο ἡ προσέλευσις αὐτῶν, διότι βαθμηδὸν κατέστησαν καθαριότεραι καὶ μᾶλλον ἐπιμέμελημένα ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ παραδείγματος τῆς οἰκοδεσποίνης καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, αἵτινες ἐν τῷ μεταξὺ ἤρχισαν σὺν τῇ ραπτικῇ καὶ πρώτην τινὰ διδασκαλίαν εἰς γράμματα καὶ σχέψεις ἠθικὰς. Ἀκολουθῶς ἡ περιέργεια τῆς μαθήσεως κατέλαβε τὸ ἀρχαῖκόν αὐτὸ ἀκροατήριον, ἡ ἀνάγνωσις δέ, ἡ γραφὴ καὶ στοιχεῖά τινα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς ἱστορίας μετεδίδοντο βαθμηδὸν ἐν ταῖς ἀκαλλιεργήτοις αὐταῖς ψυχαῖς. Δὲν ἐβράδυναν αἱ κόραι νὰ διαδώσωσι τὴν ἰδέαν εἰς τὰς οἰκογενείας των, καὶ ἀπὸ τοῦ γειτνιαζόντος τὴν ἐπαυλιν κύκλου μετεδόθη αὕτη εἰς τοὺς ἀπωτέρους. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὅτι ὁ ἐνθουσιασμός κατέλαβε τὰς πέριξ ἐκτάσεις, καὶ αἱ μικραὶ ἡλικίαι ἀμφο-

τέρων τῶν γενῶν ἤρχισαν νὰ συνωθοῦνται πρὸς τὸ ἐλκύνον αὐτὰς ἐξόχως φιλανθρωπικὸν κέντρον.

Τὸ σχολεῖον λοιπὸν ἤρχισε νὰ μεγαλήνηται. Ἡ κ. Ποζολίνη διευθύνει, ἔχουσα συμπράκτορας τὰς θυγατέρας της καὶ μεταχειριζομένη εἰς τὴν κατὰ μέρος διδασκαλίαν τὰς ἀρχαιοτέρας μαθητρίας της, αἵτινες τελείως ἐμπνευσμένοι ὑπ' αὐτῆς, ἀπέδειξεν σημαντικὴν πρὸς τὸ δίδασkein δεξιότητα ἐν πάσει ἀφοσιώσει. Ἀρχὴ ἀλληλοδιδασκτικῆ, ἥτις ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐπιστάσιαν ἐνθουσιώδους ψυχῆς, ὑπόσχεται καρποὺς ἐκεῖ ὅπου ἡ ξηρὰ ἀλληλοδιδασκαλία οὔτε σπείρει οὔτε θερίζει. Μέχρις 180 ἀναβιβάζονται ἤδη οἱ μαθηταὶ τοῦ προτύπου αὐτοῦ σχολείου, διηρημένοι εἰς ἕξ κλάσεις. Ἐχει τι μαγευτικὸν ἡ θεὰ τῆς λειτουργίας αὐτῶν, δι' ἐκεῖνον ὅστις γινώσκει κατὰ πόσον δύνανται αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἐν γένει αἱ γνώσεις νὰ περιβληθῶσι στοιχειώδη χαρακτῆρα ἀνάλογον καὶ πρὸς αὐτὰς ἐτι τὰς ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένας διανοίας. Ἱστορία, γεωγραφία, ζωολογία, ἀριθμητικὴ, γράμματα, πράγματα, ἠθικὴ, θρησκεία, βιωτικὴ ἐν τῇ εὐρείᾳ ποικιλίᾳ της, ἐν δυοῖς λέξεσι νοῦς καὶ καρδία, ἰδοὺ εἰς τί πάντοτε δύνανται τὰ στοιχεῖα τῶν γνώσεων καὶ τῶν παραδειγμάτων νὰ εἰσχωρίσωσιν, ἀπορριπτομένων τῶν σχολαστικῶν τύπων ἐκ τῆς πρακτικῆς τῶν λαϊκῶν πληθυσμῶν διδασκαλίας.

Αἱ πρὸς συντήρησιν τοῦ ἐν λόγῳ χωρικοῦ σχολείου δαπάναι δὲν εἶναι ὑπερβολικαί, συντρέχει δέ πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτοῦ καὶ ἡ ἐργασία τῶν μαθητευομένων, οἵτινες εὐρίσκουσιν ἐν αὐτῷ ἐφόδιά τινα σωματικῆς συντηρήσεως εἰς τροφήν καὶ ἐνδυμασίαν διὰ πάσης λιτότητος. Τὸ πρωὶ καὶ τὸ ἑσπέρας δίδονται μαθήματα καὶ πρὸς μεγαλητέρας ἡλικίας μαθητευομένων, οἵτινες οὕτω ἔχουσι διαθέσιμον τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας πρὸς εὐρυτέρας ἔξω ἐργασίας. Μικροὶ ποιμένες π. χ. τὴν πρωΐαν, συναλασσόμενοι τὴν φύλαξιν τῶν ποιμνίων των, φωτίζονται ὑπὸ τὴν ἀκτίνα τοῦ εὐεργετικοῦ αὐτοῦ σχολείου, καθὼς καὶ μικροὶ γεωργοὶ

τὸ ἑσπέρας μετὰ τὸ πέρασ τῆς βαρείας καλλιέργειας τῆς γῆς. Κατὰ τὴν Κυριακὴν συναντῶνται ὅλοι, καὶ τὸ κύριον μάθημα εἶναι τότε ἐκ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ἐπαγωγῆς τῶν διηγημάτων διδασκαλίας, μετὰ τὸ ὁποῖον ἔρχονται τὰ ἄσματα καὶ αἱ γυμναστικαὶ διασκεδάσεις, συμπληρούμεναι διὰ τινος γλυκύσματος, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τὴν μικροτέραν ἐπὶ τοῦ λαϊκοῦ αὐτοῦ ὅλου ἐπιρροήν.

Π.

ΕΘΝΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΟΙ ΔΑΠΑΝΑΙ

(1877—1879).

Ἐκ τῆς ὑποβληθείσης ἐσχάτως ἐνώπιον τῆς Βουλῆς περιληπτικῆς καταστάσεως τῆς διαχειρίσεως τῶν ὑπὲρ τῶν ἐκτάκτων ἀναγκῶν ληφθέντων δανείων πληροφορούμεθα, ὅτι α) δυνάμει μὲν τῶν ΦΠΓ' καὶ ΧΙΑ' νόμων εἰσπράχθησαν δρ. 8,887,705, δυνάμει δὲ τῶν ΧΛΑ', ΧΜΘ' καὶ ΧΟΖ' νόμων β) παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς δραχμαὶ 31,000,000, γ) παρὰ τῆς Ἴονικῆς Τραπεζῆς δραχμαὶ 6,000,000, δ) δυνάμει δὲ τοῦ ΨΑ' νόμου παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς δρ. 7,262,433, ἤτοι τὸ ὅλον δραχμαὶ 53,150,138.

Πρέπει ἐν τούτοις νὰ γείνη ἡ παρατήρησις ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν πραγματικὴν ἐν τῷ ταμείῳ τῆς ἐπικρατείας εἰσαγωγὴν τῶν δανείων τούτων, ἐπὶ μὲν τοῦ α' δανείου δεῖον νὰ προστεθῶσι 39,705 δρ. ληφθεῖσαι ἀπέναντι τόκων καὶ νὰ ἀφαιρεθῶσι δρ. 2,262,433, τὰς ὁποίας ἐπλήρωσε τὸ δ' δάνειον εἰς ὁμολογίας τοῦ α' δανείου εὕρισκόμενας παρὰ τῆ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ ἀκυρωθείσας δυνάμει τοῦ ΨΑ' νόμου, ἐπὶ δὲ τοῦ β' καὶ γ' δανείου δεῖον νὰ ἀφαιρεθῶσι 57,286 δρ. πληρωθεῖσαι τῆ Ἐθνικῆς καὶ Ἴονικῆς

Τραπεζῆς διὰ τόκους. Τοιοῦτοτρόπως τὸ ὅλον τοῦ δημοσίου ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων δανείων χρέους περιορίζεται εἰς 50,870,124 δρ.

Μεταβαίνομεν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν δανείων τούτων. Ἡ ἐν λόγῳ ἐκθεσις διαιρεῖ τὴν χρῆσιν ταύτην εἰς ἕξ περιόδους κατὰ τὰ ἀπὸ τοῦ 1877 σχηματισθέντα ὑπουργεῖα. α) Ὑπουργεῖον Κουμουνδούρου μέχρι τῆς 25 Φεβρουαρίου 1877, β) Ὑπουργεῖον Δεληγεώργη ἀπὸ 26 Φεβρουαρίου 1877 μέχρι 19 Μαΐου 1877, γ) Ὑπουργεῖον Κουμουνδούρου ἀπὸ 20 Μαΐου 1877 μέχρις 25 Μαΐου 1877, δ) Ὑπουργεῖον Κανάρη (οἰκουμενικῆ) ἀπὸ 26 Μαΐου 1877 μέχρις 11 Ἰανουαρίου 1878, ε) Ὑπουργεῖον Κουμουνδούρου ἀπὸ 12 Ἰανουαρίου 1878 μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 1878, ς) Ὑπουργεῖον Κουμουνδούρου ἀπὸ 9 Δεκεμβρίου 1878 μέχρις 26 Ἀπριλίου 1879.

Καὶ τὸ μὲν α' Ὑπουργεῖον ἐδαπάνησε διὰ προμήθειαν ὑλικοῦ πολεμικοῦ τῆς ξηρᾶς δρ. 100,000 καὶ τῆς θαλάσσης δρ. 101,347, τὸ ὅλον δρ. 201,347.—Τὸ δὲ β' Ὑπουργεῖον ἐδαπάνησε διὰ προμήθειαν ὑλικοῦ πολεμικοῦ τῆς ξηρᾶς μὲν δρ. 3,818,605, τῆς θαλάσσης δὲ δρ. 1,595 καὶ εἰς ἐξοδα ἐφεδρείας δρ. 1735, τὸ ὅλον δρ. 3,821,934.—Τὸ δὲ γ' Ὑπουργεῖον ἐδαπάνησε διὰ προμήθειαν ὑλικοῦ πολεμικοῦ κατὰ θάλασσαν δρ. 318,405 ἐκ παραγγελιῶν τῶν προκατόχων κυβερνήσεων.—Τὸ δὲ δ' Ὑπουργεῖον ἐδαπάνησε διὰ προμήθειαν πολεμικοῦ ὑλικοῦ τῆς ξηρᾶς μὲν δρ. 13,217,975, τῆς θαλάσσης δὲ δρ. 1,495,746, διὰ συντήρησιν στρατοῦ δρ. 6,085,872, διὰ κατασκευὴν στρατιωτικῶν ὁδῶν δρ. 75,000, διὰ προκαταβολὴν στολῶν εὐζώνων δρ. 100,000, εἰς διάφορα τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἐξοδα δρ. 2,791, διὰ ναυτολογίαν δρ. 79,947, διὰ σύστασιν νέων τηλεγραφικῶν γραμμῶν δρ. 29,900, δι' ἐξοδα ἐφεδρείας δρ. 9,619, εἰς διάφορα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ἐξοδα δρ. 1,949, εἰς διάφορα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν ἐξοδα δρ. 7,906, εἰς διάφορα τοῦ ὑπουρ-

γείουτων οικονομικῶν ἔξοδα δρ. 400,000, τὸ ὅλον δρ. 20,506,709. — Τὸ δὲ ἔ Υπουργεῖον ἐδαπάνησε διὰ προμήθειαν πολεμικοῦ ὑλικοῦ τῆς ξηρᾶς μὲν δρ. 4,681,650, ἐξ ὧν 4,295,938 κατὰ παραγγελίαν τῶν προκατόχων κυβερνήσεων, τῆς θαλάσσης δὲ δρ. 5,044,134, ἐξ ὧν 3,134,764 κατὰ παραγγελίαν τῶν προκατόχων ἐπίσης κυβερνήσεων, διὰ συντήρησιν στρατοῦ δρ. 7,583,477, εἰς διάφορα ἔξοδα τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν δρ. 360, διὰ ναυτολογία δρ. 140,000, εἰς διάφορα ἔξοδα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν δρ. 7,659, διὰ σύστασιν τηλεγραφικῶν γραμμῶν δρ. 1,741, εἰς διάφορα ἔξοδα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν δρ. 11,473, εἰς διάφορα ἔξοδα τοῦ ὑπουργείου τῶν οικονομικῶν δρ. 2,519,993, εἰς διαφορὰν ἀγορᾶς νομισμάτων δρ. 12,384, εἰς συνδρομὴν τῷ Ἐρυθρῷ Σταυρῷ δρ. 109,884, εἰς ἔξοδα ἐπανόδου ἐθελοντῶν δρ. 15,500, εἰς ἔξοδα ὑπηρεσίας δανείων δρ. 4,693, τὸ ὅλον δρ. 20,032,951. — Τὸ δὲ ἔ Υπουργεῖον ἐδαπάνησε διὰ προμήθειαν πολεμικοῦ ὑλικοῦ τῆς ξηρᾶς μὲν δρ. 556,226, τῆς θαλάσσης δὲ δρ. 1,902,765, διὰ συντήρησιν στρατοῦ δρ. 2,200,000, τὸ ὅλον δρ. 4,758,982. Ἐν γένει τὸ ὅλον τῶν δαπανηθέντων δρ. 50,540,345. Ἐὰν συγκρίνωμεν τὸ ἄθροισμα τοῦτο τῶν δαπανῶν πρὸς τὸ ὡς ἐξετέθη ἐκ δρ. 50,870,124 ἄθροισμα τῶν πραγματικῶν εἰσπράξεων τῶν τεσσάρων δανείων, ἀπομένουσιν ἐκτούτων δρ. 329,779, περί ὧν ἰδιαίτερος λ)σμός.

Ἐὰν καθ' ὑπουργεῖον κατατάξωμεν τὰς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν 1877 μέχρις 26 Ἀπριλίου 1879 γενομένας δαπάνας, παρατηροῦμεν ὅτι 38,321,959 δρ. ἐδαπάνησε τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, 9,083,940 τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν, 52,605 τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, 19,379 τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ 5,322,676 τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν. Ἀλλὰ καὶ ἄλλη τις κατάταξις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἀναλυτικὴν τοῦ προκειμένου θέματος μελέτην. Διὰ προμήθειαν πολεμικοῦ ὑλικοῦ τῆς ξηρᾶς μὲν ἐδαπανήθησαν δραχ. 22,274,457, τῆς θαλάσσης δὲ δρ. 8,863,992, διὰ συντήρησιν στρατοῦ δρ. 15,869,350, διὰ κατασκευὴν στρατιωτικῶν ὁδῶν δρ. 75,000, διὰ προκαταβολὴν στολῶν εὐζώνων δρ. 100,000, διὰ διάφορα ἔξοδα ὑπουργείου στρατιωτικῶν δρ. 3,151, διὰ ναυτολογία δρ. 219,947, διὰ σύστασιν νέων τηλε-

γραφικῶν γραμμῶν δρ. 31,642, εἰς ἔξοδα ἐφεδρείας δρ. 11,354, εἰς διάφορα ἔξοδα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν δρ. 9,608, εἰς διάφορα ἔξοδα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν δρ. 19,379, εἰς διάφορα ἔξοδα τοῦ ὑπουργείου τῶν οικονομικῶν δρ. 2,919,993, καὶ καθ' ἃ ἤδη ἐσημειώθη εἰς διαφορὰν ἀγορᾶς νομισμάτων δρ. 12,384, εἰς συνδρομὴν τῷ Ἐρυθρῷ Σταυρῷ δρ. 109,884, εἰς ἐπάνοδον ἐθελοντῶν δρ. 15,500 καὶ εἰς ἔξοδα ὑπηρεσίας δανείων δρ. 4,693.

Ποικιλία ἀριθμῶν καὶ συνδυασμοὶ μαθηματικῶν πράξεων δεόμενοι λογιστικῆς ἀναλύσεως καὶ αὐστηρᾶς ἐρεύνης, πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ποθητῆς ἐν τῇ ἐθνικῇ συνειδήσει ἀρμονίας μεταξὺ ἐκείνου ὅστις διὰ τῶν ἐθνικῶν δανείων ἐπιβαρύνεται καὶ ἐκείνου ὅστις ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν δανείων κατασκευάζει τὴν πολιτικὴν του, μεταξὺ δηλαδὴ ἐκείνου ὅστις ἄρχεται καὶ ἐκείνου ὅστις ἄρχει.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

Ἡ ἐπιθυμία τῆς εὐδαιμονίας ἔχει δύο ἐπόψεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν ἀνήκει εἰς τὴν ὑψηλὴν τῆς νοήσεως καὶ τοῦ ἡθους σφαῖραν, ἡ δὲ εἰς τὴν ὑλικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀποκατάστασιν. Περὶ τῆς δευτέρας ταύτης ἐπόψεως δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἔχει τι ἐνστικτον κατὰ φανερώτερον καὶ συνηθέστερον τρόπον. Πρὸς τὴν ἐποψίν ταύτην συνδυάζεται ὁ πόθος τοῦ πλουτισμοῦ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς διαστάσεις, μικρὸς ἢ μέγας, ὀξύς ἢ βραδύς.

Μεταξὺ τοῦ πόθου τούτου καὶ τῆς ἀμέσου τῶν πραγμάτων ἀπολαύσεως ὑπάρχει ἰκανὴ ἀπόστασις ἵνα λειτουργήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομίας. Ὁ ἡμέροδιον ταχτικὴν ἀσκήσας καὶ ὁ ἐκ τῶν πέντε αἰσθήσεων του διαβιβάζων ταχέως ὅλα του τὰ εἰσοδήματα εἶναι διεφθαρμένον καὶ ὄχι ὑγιὲς τῆς κοινωνίας μέλος, ὑπενδίδει εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν παθῶν καὶ ὄχι εἰς τὰς συμβουλάς τοῦ ὀρθοῦ λόγου, εἶναι ἀπρονόητος καὶ οὐδαμῶς ἀξιομίμητος. Συμβαίνει λοιπὸν ἀγὼν μεταξὺ δύο ἐνστικτων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ὠθεῖ εἰς τὸ πάθος τῆς ἀμέτρου ἀπολαύσεως, τὸ δὲ εἰς τὴν κυρίευσιν τοῦ πάθους τούτου.

Ἡ ἀρχή, λέγει ὁ Smith, ἡ φέρουσα ἡμᾶς εἰς τὴν δαπάνην εἶναι ἡ πρὸς τὰς παρούσας ἀπολαύσεις ὀρμή, τὸ δὲ αἶσθημα τοῦτο, καίτοι ζωηρὸν καὶ ἐνίοτε δυσυπότακτον, συνήθως εἶναι διαβατικὸν καὶ ἐκ τῶν περιστάσεων ἐξαρτώμενον. Ἀλλ' ἡ ἀρχή, ἥτις ὀδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν οἰκονομίαν εἶναι ἡ ἐπιθυμία τῆς βελτιώσεως τῆς ἡμετέρας τύχης, ἐπιθυμία ἥτις, γενικῶς ἡσυχος καὶ εἰρηνική, συνοδεύει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς κοιτίδος μέχρι τοῦ τάφου. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα, τὸ ὁποῖον χωρίζει τὰς δύο ταύτας ἐποχάς, δὲν ὑπάρχει ἴσως μία περίστασις καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος εἶναι τόσοτεν τελείως εὐχαριστημένος ἐκ τῆς καταστάσεώς του ὥστε νὰ μὴ ἐπιθυμῇ τὴν τροποποίησιν καὶ τὴν βελτίωσιν αὐτῆς. Αὐξήσις τις περιουσίας εἶναι τὸ μέσον δι' οὗ οἱ πλείστοι προτίθενται καὶ ἐλπίζουν τὸν προβιβασμὸν τῆς κοινωνικῆς θέσεως των· εἶναι τὸ ἀπλούστερον καὶ φυσικώτερον μέσον. Ἡ μέθοδος δὲ ἡ συνηθεστέρα πρὸς ἐπαύξησιν τῆς περιουσίας στρέφεται περὶ τὴν διαφύλαξιν καὶ ἀποταμίευσιν μέρους τῶν κερδαινομένων εἴτε κανονικῶς καὶ ἐτησίως εἴτε ἐκτάκτως. Τοιουτοτρόπως ἐνῶ ἡ ἀρχὴ τῆς δαπάνης ὑπερισχύει παρ' ὅλοις σχεδὸν τοῖς ἀνθρώποις κατὰ τινὰς περιστάσεις καὶ παρὰ τισὶν ἀνθρώποις καθ' ὅλας σχεδὸν τὰς περιστάσεις, ἐν τούτοις παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων λαμβανομένου τοῦ μέσου ὅρου ὅλης τῆς διαγωγῆς αὐτῶν, ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκονομίας φαίνεται ὄχι μόνον ἀπλῶς ὑπερισχύουσα ἀλλὰ καὶ εἰς μέγιστον βαθμὸν.

Αὕτη εἶναι ἡ φυσικὴ κατάστασις, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας τὸ ἀνθρώπινον ὄν ἐκτελεῖ τὰ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐμπεπιστευμένα αὐτῷ ἔργα. Ὑπάρχουσι βεβαίως πολλοὶ σταθμοί, καὶ ἡ χρυσὴ μετριότης διατηρεῖ πάντοτε τὸ ἠθικὸν ἐπὶ τοῦ ὅλου κῦρος. Ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομίας διατηρεῖ τὴν θέσιν του καὶ ὅταν ὁ Ξενοφῶν ἔλεγε «δοκεῖ οἰκονόμου ἀγαθοῦ εἶναι εὐοικεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον», ἔθετε τὰ θεμέλια τῆς οἰκονομικῆς ἁρμονίας μεταξὺ τῶν δύο ἐνστίκτων τὰ ὁποῖα ἐξητάσαμεν ἐν ταῖς τάσεσι τοῦ ἀνθρώπινου γένους εἰς οἰκονομίαν καὶ κατανάλωσιν.